

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 11. joulukuuta 2019
(OR. en)

15051/19

CLIMA 327
ENV 1005
ENER 538
TRANS 580
SUSTDEV 175
AGRI 608
ECOFIN 1141
COMPET 796
IND 306
MI 844

SAATE

Lähettäjä:	Euroopan komission pääsihteerin puolesta Jordi AYET PUIGARNAU, johtaja
Saapunut:	11. joulukuuta 2019
Vastaanottaja:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopan unionin neuvoston pääsihteerin
Kom:n asiak. nro:	COM(2019) 640 final
Asia:	KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, EUROOPPA-NEUVOSTOLLE, NEUVOSTOLLE, EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN KOMITEALLE Euroopan vihreän kehityksen ohjelma

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja COM(2019) 640 final.

Liite: COM(2019) 640 final

Bryssel 11.12.2019
COM(2019) 640 final

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, EUROOPPA-
NEUVOSTOLLE, NEUVOSTOLLE, EUROOPAN TALOUS- JA
SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN KOMITEALLE**

Euroopan vihreän kehityksen ohjelma

1. JOHDANTO – NOPEAA TOIMINTAA EDELLYTTÄVÄ HAASTE ON SAMALLA AINUTLAATUINEN TILAISUUS

Tässä tiedonannossa esitetään Euroopan unionia (EU) ja sen kansalaisia palveleva **Euroopan vihreän kehityksen ohjelma**. Sen myötä komissio määrittelee uudelleen sitoutumisensa ilmasto- ja ympäristöhaasteiden ratkaisemiseen, joka on tämän sukupolven tärkein tehtävä. Vuosi vuodelta ilmakehä lämpenee ja ilmasto muuttuu. Maapallon kahdeksasta miljoonasta lajista miljoona on vaarassa kuolla sukupuuttoon. Metsät ja valtameret pilaantuvat ja tuhoutuvat.¹

Euroopan vihreän kehityksen ohjelma on vastaus näihin haasteisiin. Se on uusi kasvustrategia, jonka tavoitteena on **tehdä EU:sta oikeudenmukainen ja vauras yhteiskunta, jonka talous on moderni, resurssitehokas ja kilpailukykyinen. Kasvihuonekaasujen nettopäästöistä pyritään eroon vuoteen 2050 mennessä, ja kasvuun pyritään lisäämättä resurssien käyttöä.**

Tavoitteena on myös **suojella, hoitaa ja lisätä EU:n luonnonpääomaa sekä suojella kansalaisten terveyttä ja hyvinvointia ympäristöön liittyviltä riskeiltä ja ympäristövaikutuksilta.** Tämän siirtymän on oltava **oikeudenmukainen ja osallistava.** Ihmiset on asetettava etusijalle ja on kiinnitettävä huomiota niihin alueisiin, toimialoihin ja työnteekijöihin, joilla on edessään suurimmat haasteet. Koska siirtymä tuo mukanaan huomattavia muutoksia, aktiivinen julkinen osallistuminen ja luottamus siirtymään on ensiarvoisen tärkeää, jotta valitut politiikat toimivat ja saavat hyväksynnän. Tarvitaan uusi ”diili”, jotta kaikki kansalaisryhmät saadaan mukaan ja kansalliset, alueelliset ja paikalliset viranomaiset, kansalaisjärjestöt ja elinkeinoelämä, tiiviiseen yhteistyöhön EU:n toimielinten ja neuvoa-antavien elinten kanssa.

EU:lla on kollektiivinen kyky muuttaa taloutensa ja yhteiskuntansa ja tehdä niistä kestävämpiä. Se pystyy hyödyntämään edelläkävijän asemaansa, joka sillä on ilmasto- ja ympäristötoimissa, kuluttajansuojassa ja työnteekijöiden oikeuksissa. Päästöjen edelleen vähentäminen on haaste. Se edellyttää mittavia julkisia investointeja ja lisäponnisteluja yksityisen pääoman suuntaamiseksi ilmasto- ja ympäristötoimiin. Samalla on varottava lukkiutumista kestävämmiin käytäntöihin. EU:n on oltava eturintamassa koordinoitaessa kansainvälisiä ponnisteluja sellaisen yhtenäisen rahoitusjärjestelmän luomiseksi, joka tukee kestäviä ratkaisuja. Tällainen alkuinvestointi on samalla **mahdollisuus saattaa Eurooppa vankasti uudelle kestävä ja osallistavan kasvun uralle.** Euroopan vihreän kehityksen ohjelma vauhdittaa ja tukee tätä kaikilla aloilla tarvittavaa siirtymää.

Vihreän kehityksen ohjelman ympäristötavoitteita ei saavuteta pelkästään Euroopan toimilla. Ilmastonmuutosta ja biodiversiteetin köyhtymistä kiihdyttävät tekijät ovat maailmanlaajuisia, eivätkä ne tottele kansallisia rajoja. EU voi käyttää vaikutusvaltaansa, asiantuntemustaan ja taloudellisia resurssejaan houkutellessaan naapureitaan ja kumppaneitaan mukaan kestävä kehityksen tielle. EU johtaa jatkossakin kansainvälisiä ponnisteluja, ja se haluaa liittoutua samanmielisten kanssa. Se myös

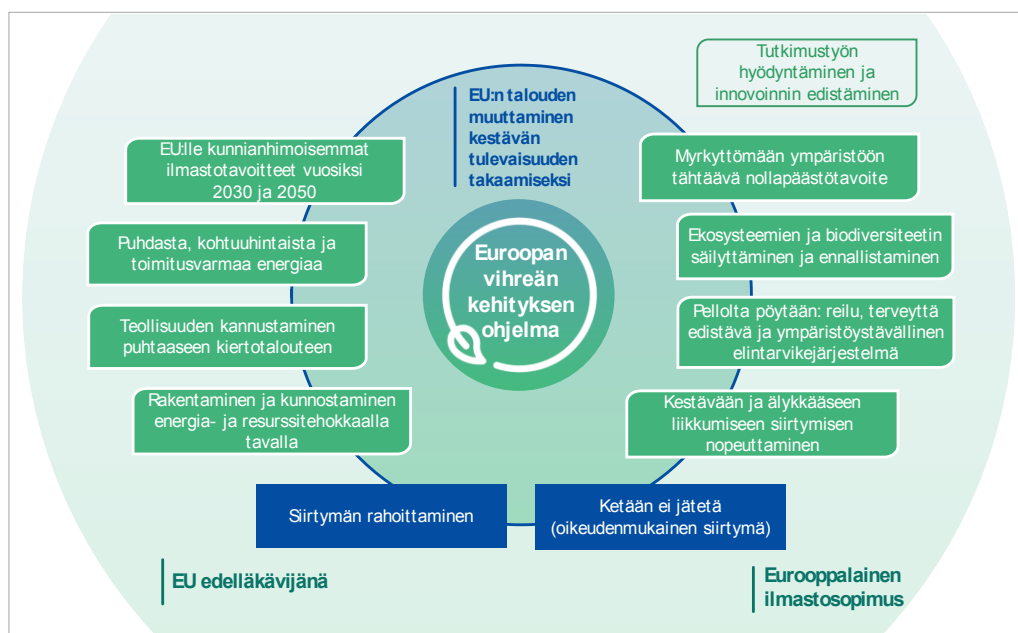
¹ Lähteet: i) hallitustenvälinen ilmastomuutospaneeli (IPCC): *Special Report on the impacts of global warming of 1.5°C*; ii) biodiversiteettiä ja ekosysteemipalveluja käsittelevä hallitustenvälinen tiede- ja politiikkafoorumi: *2019 Global assessment report on biodiversity and ecosystem services*; iii) The International Resource Panel: *Global Resources Outlook 2019: Natural Resources for the Future We Want*; iv) Euroopan ympäristökeskus: *The European environment — state and outlook 2020: knowledge for transition to a sustainable Europe*.

tunnustaa tarpeen huolehtia toimitusvarmuudestaan ja kilpailukyvyystään siinä tapauksessa, että muut eivät halua ryhtyä toimiin.

Tässä tiedonannossa esitetään **alustava etenemissuunnitelma keskeisille politiikoille ja toimenpiteille, joita Euroopan vihreän kehityksen ohjelman toteutus edellyttää**. Suunnitelmaa päivitetään sitä mukaa kuin tarpeet muuttuvat ja politiikkatoimia muotoillaan. Kaikilla EU:n toimilla ja politiikoilla on edistettävä Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteita. Haasteet ovat monimutkaisia ja toisiinsa linkittyviä. Toimien on oltava rohkeita ja kattavia, ja niillä on pyrittävä maksimoimaan hyödyt terveyden, elämänlaadun, kestäkyvyn ja kilpailukyvyn näkökulmasta. Synergioiden hyödyntämiseksi kaikilla politiikan aloilla tarvitaan tehokasta koordinoitua.²

Vihreän kehityksen ohjelma on erottamaton osa tämän komission strategiaa, jolla se panee täytäntöön YK:n Agenda 2030 -toimintaohjelman ja kestävän kehityksen tavoitteet³ sekä muut puheenjohtaja von der Leyenin poliittisissa suuntaviivoissa⁴ ilmoitetut painopisteet. Osana vihreän kehityksen ohjelmaa komissio tarkistaa talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson makrotaloudellista koordinoitua koskevan prosessin painotusta voidakseen sisällyttää siihen Yhdistyneiden kansakuntien kestävän kehityksen tavoitteet ja nostaakseen kestävän kehityksen ja kansalaisten hyvinvoinnin talouspolitiikan keskiöön ja kestävän kehityksen tavoitteet etusijalle EU:n päätöksenteossa ja toiminnassa.

Oheinen kuva havainnollistaa vihreän kehityksen ohjelman eri osia.

Kuva 1: Euroopan vihreän kehityksen ohjelma

² Euroopan ympäristön tilaa ja näkymiä vuonna 2020 kartoittavan Euroopan ympäristökeskuksen raportin päätelmien mukaisesti (*European environment — state and outlook 2020: knowledge for transition to a sustainable Europe*).

³ <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>

⁴ Ks. puheenjohtajaksi valitun Ursula von der Leyenin poliittiset suuntaviivat: *Poliittiset suuntaviivat seuraavalle Euroopan komissiolle (2019–2024) – ”Kunnianhimoisempi unioni: Ohjelma Euroopalle”*.

2. EU:N TALOUDEN MUUTTAMINEN KESTÄVÄN TULEVAISUUDEN TAKAAMISEKSI

2.1. Syvälle ulottuvan muutosvoimaisen politiikan suunnittelu

Euroopan vihreän kehityksen ohjelman toteutus edellyttää, että puhtaan energian saantiin liittyvät politiikat mietitään uusiksi kaikkien talouden alojen, elinkeinoelämän, tuotannon ja kulutuksen, laajamittaisen infrastruktuurin, liikenteen, elintarvikkeiden ja maatalouden, rakentamisen, verotuksen ja sosiaalietuuksien osalta. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi on tärkeää lisätä luonnon ekosysteemien suojelun ja ennallistamisen, resurssien kestävästä käytöstä ja ihmisten terveyden parantamisen arvostusta. Näissä asioissa muutoksen tarve on suurin ja muutoksesta EU:n taloudelle, yhteiskunnalle ja luonnonympäristölle koituvat hyödyt suurimpia. EU:n olisi myös edistettävä välttämätöntä digitalisaatiota ja digitaalisia välineitä ja investoitava niihin, koska ne ovat muutosten keskeisiä mahdollistajia.

Nämä toiminta-alat linkittyvät vahvasti toisiinsa ja myös vahvistavat toisiaan. Taloudellisten, sosiaalisten ja ympäristöön liittyvien tavoitteiden välillä mahdollisesti tehtävien kompromissien suhteen on kuitenkin oltava tarkkana. Vihreän kehityksen ohjelmassa hyödynnetään johdonmukaisesti kaikkia politiikan välineitä: sääntelyä ja standardointia, investointeja ja innovointia, kansallisia uudistuksia, työmarkkinaosapuolten välistä vuoropuhelua ja kansainvälistä yhteistyötä. Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilari ohjaa toimia sen varmistamiseksi, että ketään ei jätetä.

Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteita ei ole mahdollista saavuttaa pelkästään uusilla toimenpiteillä. Uusien aloitteiden lisäksi komissio aikoo tehdä yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa tehostaakseen EU:n toimia, joilla varmistetaan, että vihreän kehityksen ohjelman kannalta olennaiset säädökset ja politiikat pannaan täytäntöön ja niiden noudattamista valvotaan.

2.1.1. EU:lle kunnianhimoisemmat ilmastotavoitteet vuosiksi 2030 ja 2050

Komissiolla on jo selkeä visio siitä, miten ilmastoneutraalius voidaan saavuttaa vuoteen 2050 mennessä.⁵ Tämän vision pohjalta pitäisi laatia pitkän aikavälin strategia, jonka EU esittää YK:n ilmastomuutossovimuksen osapuolten konferenssille alkuvuodesta 2020. **Komissio aikoo ehdottaa maaliskuuhun 2020 mennessä ensimmäistä eurooppalaista ”ilmastolakia”.** Sen avulla halutaan vahvistaa selkeitä edellytykset tulokselliselle ja oikeudenmukaiselle siirtymälle, lisätä ennustettavuutta sijoittajien näkökulmasta ja varmistaa, että siirtymä on peruuttamaton. Näin tavoite tehdä EU:sta ilmastoneutraali vuoteen 2050 mennessä saadaan kirjattua lainsäädäntöön. Ilmastolailla varmistetaan myös se, että kaikki EU:n politiikat tukevat ilmastoneutraaliustavoitetta ja että kaikki alat kantavat kortensa kehoon.

EU on jo aloittanut **talouden modernisoimisen ja muuttamisen ilmastoneutraaliuden saavuttamiseksi**. Kasvihiuonekaasupäästöt saatiin vähenemään 23 prosenttia vuosina 1990–2018. Talous kasvoi samalla ajanjaksolla 61 prosenttia. Nykypolitiikalla kasvihiuonekaasupäästöjä pystytään kuitenkin vähentämään vain 60 prosenttia vuoteen 2050 mennessä. Paljon työtä on siis jäljellä, ja se pitäisi aloittaa toteuttamalla kunnianhimoisempia ilmastotoimia tulevalla vuosikymmenellä.

⁵ Puhdas maapallo kaikille – Eurooppalainen visio kukoistavasta, nykyaikaisesta, kilpailukykyisestä ja ilmastoneutraalista taloudesta (COM(2018) 773).

Komissio esittää kesään 2020 mennessä vaikutusarvioidun suunnitelman, jossa **EU:n kasvihuonekaasupäästöjä koskevaa tavoitetta nostetaan niin, että vuonna 2030 päästöt ovat vähentyneet 50–55 prosenttia vuoden 1990 päästötasosta**. Näiden lisävähennysten toteuttamiseksi komissio aikoo kesäkuuhun 2021 mennessä tarkastella kaikkia ilmastoon liittyviä politiikan välineitä ja tarvittaessa tehdä ehdotuksia niiden muuttamiseksi. Tällaisia välineitä ovat esimerkiksi Euroopan päästökauppajärjestelmä⁶, mukaan lukien uusien alojen mahdollinen sisällyttäminen järjestelmän piiriin, jäsenvaltioiden tavoitteet päästöjen vähentämiseksi järjestelmään kuulumattomilla aloilla⁷ sekä asetus maankäytöstä, maankäytön muutoksesta ja metsätaloudesta⁸. Komissio tulee ehdottamaan ilmastolain muuttamista näiden tarkastelujen perusteella.

Nämä politiikan uudistukset auttavat varmistamaan tehokkaan hiilen hinnoittelun koko taloudessa. Se puolestaan kannustaa kuluttajia ja yrityksiä muuttamaan käyttäytymistään ja helpottaa kestävien julkisten ja yksityisten investointien lisäämistä. Eri hinnoitteluvälineiden on täydennettävä toisiaan ja muodostettava yhtenäinen politiikkakehys. Myös verotuksen sovittaminen ilmastotavoitteisiin on erittäin tärkeää. Komissio aikoo ehdottaa energiaverodirektiivin⁹ tarkistusta niin, että painopiste on ympäristökysymyksissä. Komissio ehdottaa, että tässä käytetään perussopimusten niitä määräyksiä, joiden mukaan Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat hyväksyä alan ehdotuksia tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä määräenemmistöllä yksimielisyyden sijaan.

Niin kauan kuin monet kansainväliset kumppanit eivät ole yhtä kunnianhimoisia kuin EU, on olemassa hiilivuodon riski joko siksi, että tuotanto siirretään EU:sta maihin, joilla on vaatimattomammat päästövähennystavoitteet, tai siksi, että EU:n tuotteet korvataan hiili-intensiivisemmällä tuonnilla. Jos riski toteutuu, kokonaispäästöt eivät vähene, mikä taas vie pohjan EU:n ja sen teollisuuden pyrkimyksiltä saavuttaa Pariisin sopimuksen maailmanlaajuiset ilmastotavoitteet.

Jos erot tavoitetasoissa jatkuvat EU:n nostaessa omaa tavoitetasoaan, **komissio tulee ehdottamaan valituille aloille hiilidioksidipäästöjen tullimekanismia hiilivuotoriskin pienentämiseksi**. Näin varmistettaisiin, että tuontihinnat heijastavat paremmin tuontituotteiden hiilipitoisuutta. Mekanismi suunnitellaan sellaiseksi, että se vastaa Maailman kauppajärjestön sääntöjä ja muita EU:n kansainvälisiä velvoitteita. Se tarjoaisi vaihtoehdon toimenpiteille¹⁰, joilla torjutaan hiilivuodon riskiä EU:n päästökauppajärjestelmässä.

Komissio laatii EU:lle uuden entistä kunnianhimoisemman strategian ilmastomuutokseen sopeutumiseksi. Tämä on välttämätöntä, koska ilmastomuutos aiheuttaa Euroopalle edelleen huomattavaa kuormitusta sen vaikutusten lieventämiseksi

⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/87/EY, annettu 13 päivänä lokakuuta 2003, kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kaupan järjestelmän toteuttamisesta yhteisössä ja neuvoston direktiivin 96/61/EY muuttamisesta (konsolidoitu toisinto).

⁷ Asetus (EU) 2018/842 sitovista vuotuisista kasvihuonekaasupäästöjen vähennyksistä jäsenvaltioissa vuosina 2021–2030, joilla edistetään ilmastotoimia Pariisin sopimuksen sitoumusten täyttämiseksi, sekä asetuksen (EU) N:o 525/2013 muuttamisesta.

⁸ Asetus (EU) 2018/841 maankäytöstä, maankäytön muutoksesta ja metsätaloudesta aiheutuvien kasvihuonekaasujen päästöjen ja poistumien sisällyttämisestä vuoteen 2030 ulottuviin ilmasto- ja energiapolitiikan puitteisiin sekä asetuksen (EU) N:o 525/2013 ja päätöksen N:o 529/2013/EU muuttamisesta.

⁹ Neuvoston direktiivi 2003/96/EY energiatuotteiden ja sähkön verotusta koskevan yhteisön kehyksen uudistamisesta.

¹⁰ Esim. päästöoikeuksien maksutta tapahtuva jako tai korvaus sähkökustannusten noususta.

toteutetuista toimista huolimatta. Toimia ilmastokestävyyden varmistamiseksi, sietokyvyn kasvattamiseksi sekä ilmastonmuutoksen vaikutusten estämiseksi ja niihin valmistautumiseksi on ehdottomasti tehostettava. Ilmastonmuutokseen sopeutumisesta tehtävän työn, luontopohjaiset ratkaisut mukaan lukien, olisi jatkossakin ohjattava julkisia ja yksityisiä investointeja. On tärkeää varmistaa, että kaikkialla EU:ssa sijoittajat, vakuutusyhtiöt, yritykset, kaupungit ja kansalaiset pääsevät käsiksi dataan ja voivat luoda välineitä, joiden avulla he/ne voivat ottaa ilmastonmuutoksen huomioon riskinhallintakäytännöissään.

2.1.2. Puhdasta, kohtuuhintaista ja toimitusvarmaa energiaa

Energiajärjestelmän irrottamista hiilestä on jatkettava, jotta voidaan saavuttaa vuosien 2030 ja 2050 ilmastotavoitteet. EU:n kasvihuonekaasupäästöistä 75 prosenttia on peräisin energian tuotannosta ja käytöstä talouden eri aloilla. Energiatehokkuudesta on tehtävä ensisijainen tavoite. Energiasektoria on kehitettävä niin, että se perustuu pääasiassa uusiutuviin energialähteisiin. Lisäksi on nopeutettava asteittaista hiilen käytöstä luopumista ja kaasusta on saatava hiiletöntä. Samalla on huolehdittava EU:n energiahuoltovarmuudesta ja siitä, että kuluttajille ja yrityksille on tarjolla kohtuuhintaista energiaa. Tämän mahdollistamiseksi on tärkeää varmistaa teknologianeutraaliuden periaatetta noudattaen, että Euroopan energiamarkkinat ovat täysin yhdentyneet, yhteenliitetyt ja digitaaliset.

Jäsenvaltiot esittävät tarkistettut energia- ja ilmastosuunnitelmansa vuoden 2019 loppuun mennessä. Energiaunionin ja ilmastotoimien hallinnosta annetun asetuksen¹¹ mukaisesti näissä suunnitelmissa olisi esitettävä kunnianhimoiset kansalliset panokset EU:n laajuisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Komissio arvioi suunnitelmien tavoitetasoa ja lisätoimenpiteiden tarvetta siinä tapauksessa, että taso ei ole riittävä. Suunnitelmia hyödynnetään pyrkimyksissä nostaa vuoden 2030 ilmastotavoitteiden tasoa. Sitä varten komissio aikoo tarkastella energialainsäädäntöä ja ehdottaa siihen tarvittaessa muutoksia kesäkuuhun 2021 mennessä. Jäsenvaltioiden olisi huomioitava uudet ilmastotavoitteet aloittaessaan kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien päivittämisen vuonna 2023. Komissio varmistaa jatkossakin, että asiaankuuluvan lainsäädännön noudattamista valvotaan tehokkaasti.

Kuluttajien olisi oltava mukana siirryttäessä puhtaaseen energiaan ja hyödyttävä siitä. Uusiutuvilla energialähteillä tulee olemaan keskeinen asema. Merituulivoiman tuotannon lisääminen on erittäin tärkeää, ja sen on tapahduttava jäsenvaltioiden välisen alueellisen yhteistyön pohjalta. Uusiutuvien energialähteiden älykäs integrointi, energiatehokkuus ja muut kestävät ratkaisut eri aloilla auttavat irrottautumaan hiilestä mahdollisimman alhaisin kustannuksin. Uusiutuvan energian hinnan nopea lasku yhdessä paremmin suunniteltujen tukitoimenpiteiden kanssa on jo vähentänyt uusiutuvan energian käyttöönoton vaikutusta kotitalouksien energialaskuihin. Komissio esittää vuoden 2020 puoliväliin mennessä toimenpiteitä, joilla helpotetaan älykkään integroinnin toteutusta. Samanaikaisesti helpotetaan kaasualan irtautumista hiilestä muun muassa lisäämällä tukea hiilettömän kaasun tuotekehitykseen, huolehtimalla siitä, että hiilettömän kaasun markkinat ovat kilpailukykyiset ja suunniteltu tulevaisuuden tarpeisiin, ja puuttamalla energiaan liittyviin metaanipäästöihin.

Peruselintason takaamiseksi on **kiinnitettävä huomiota energiaköyhyyden riskiin** sellaisissa kotitalouksissa, joilla ei ole varaa keskeisiin energiapalveluihin. Vaikuttavilla ohjelmilla, joista yksi esimerkki on kotitalouksille tarkoitetut rahoitusjärjestelyt

¹¹ Asetus (EU) 2018/1999 energiaunionin ja ilmastotoimien hallinnosta.

asuntojen kunnostamiseksi, voidaan pienentää energialaskuja ja edistää ympäristönsuojelua. Komissio laatii vuonna 2020 opastusta auttaakseen jäsenvaltioita ratkaisemaan energiaköyhyyskysymyksen.

Ilmastoneutraaliuteen siirtyminen edellyttää älykästä infrastruktuuria. Lisääntynyt rajatylittävä ja alueellinen yhteistyö auttaa saavuttamaan puhtaaseen energiaan siirtymisestä saatavat hyödyt kohtuullisin kustannuksin. Energiainfrastruktuurin sääntelykehystä, mukaan lukien TEN-E-asetus¹², on tarkistettava sen varmistamiseksi, että se on johdonmukainen ilmastoneutraaliustavoitteen kanssa. Kehyksellä pitäisi edistää innovatiivisen teknologian ja infrastruktuurin, kuten älykkäiden verkkojen ja vetyverkkojen käyttöönottoa, hiilen talteenottoa, varastointia ja käyttöä sekä energian varastointia, ja samalla mahdollistaa alan integroituminen. Osa olemassa olevasta infrastruktuurista ja muista resursseista on uudistettava, jotta ne olisivat edelleen tarkoituksenmukaisia ja ilmastokestäviä.

2.1.3. Teollisuuden kannustaminen puhtaaseen kiertotalouteen

Ilmastoneutraalin kiertotalouden toteutuminen edellyttää, että teollisuus saadaan kokonaisvaltaisesti mukaan. Yksittäisen teollisuudenalan ja kaikkien siihen liittyvien arvoketjujen muuttaminen vie 25 vuotta, eli siihen tarvitaan yksi sukupolvi. Jotta tavoitteeseen päästäisiin vuoteen 2050 mennessä, päätökset on tehtävä ja tarvittavat toimet toteutettava seuraavien viiden vuoden aikana.

Maailmanlaajuisesti tarkasteltuna raaka-aineiden vuotuinen käyttöönotto kolminkertaistui vuosina 1970–2017 ja lisääntyy edelleen¹³, ja on siksi merkittävä maailmanlaajuinen riski. Noin puolet kaikista kasvihuonekaasupäästöistä ja yli 90 prosenttia biodiversiteetin köyhtymisestä ja vesistressistä on seurausta luonnonvarojen hyödyntämisestä ja materiaalien, polttoaineiden ja elintarvikkeiden jalostamisesta. EU:n teollisuudessa on aloitettu siirtymä, mutta sen osuus EU:n kasvihuonekaasupäästöistä on edelleen 20 prosenttia. Teollisuus on edelleen liian ”lineaarista” ja riippuvaista uusien raaka-aineiden jatkuvasta käyttöönotosta, kaupasta ja tavaroiksi jalostamisesta. Prosessin lopuksi syntyy jätettä ja päästöjä. Ainoastaan 12 prosenttia teollisuuden käyttämistä raaka-aineista on kierrätettyjä.¹⁴

Siirtymä tarjoaa tilaisuuden laajentaa kestävästi harjoitettua ja työpaikkoja luovaa taloudellista toimintaa. Vähäpäästöisille teknologioille sekä kestäville tuotteille ja palveluille on maailmanlaajuisesti valtava kysyntä. Myös kiertotalous tarjoaa merkittäviä mahdollisuuksia uusien toimintojen ja työpaikkojen luomiseen. Siirtymä on kuitenkin liian hidas, eikä edistyminen ole ollut laajamittaista eikä yhtenäistä. Euroopan vihreän kehityksen ohjelma tukee ja nopeuttaa EU:n teollisuuden siirtymistä kestäväan ja osallistavaan kasvuun.

Komissio aikoo hyväksyä maaliskuussa 2020 EU:n elinkeinostrategian, jolla vastataan vihreän ja digitaalisen muutoksen muodostamaan haasteeseen. Euroopan on hyödynnettävä digitalisaation tarjoamat mahdollisuudet, koska digitalisaatio on yksi tärkeimmistä edellytyksistä vihreän kehityksen ohjelman tavoitteiden saavuttamiselle. **Uusi kiertotalouden toimintasuunnitelma** auttaa yhdessä elinkeinostrategian kanssa modernisoimaan EU:n talouden ja hyödyntämään kiertotalouden tarjoamia mahdollisuuksia niin paikallisesti kuin maailmanlaajuisestikin. Yksi uuden

¹² Asetus Euroopan laajuisista energiaverkoista (TEN-E).

¹³ *Global Resources Outlook 2019: Natural Resources for the Future We Want*, International Resource Panel.

¹⁴ https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=cei_srm030&plugin=1

politiikkakehyksen keskeisistä tavoitteista on kannustaa kehittämään edelläkävijämarkkinoita ilmastoneutraaleille ja kiertotalouden mukaisille tuotteille EU:ssa ja laajemmalti.

Energiaintensiiviset teollisuudenalat, kuten teräs, kemikaalit ja sementti, ovat välttämättömiä Euroopan taloudelle, koska ne toimittavat raaka-ainetta moniin keskeisiin arvoketjuihin. Siksi niiden modernisointi ja irrottaminen hiilestä on äärimmäisen tärkeää. Energiaintensiivisiä teollisuudenaloja käsittelevän korkean tason työryhmän julkaisemat suositukset osoittavat, että kyseiset alat ovat sitoutuneet näihin tavoitteisiin.¹⁵

Kiertotalouden toimintasuunnitelma tulee sisältämään ”kestävien tuotteiden politiikan”, jolla tuetaan kaikkien tuotteiden kiertotalouden mukaista suunnittelua yhteisten menetelmien ja periaatteiden pohjalta. Siinä asetetaan etusijalle materiaalien vähentäminen ja uudelleenkäyttö ennen niiden kierrättämistä. Lisäksi sillä edistetään uusia liiketoimintamalleja ja vahvistetaan vähimmäisvaatimukset, joiden avulla estetään ympäristölle haitallisten tuotteiden päätyminen EU:n markkinoille. Myös laajennettua tuottajavastuuta on tarkoitus tiukentaa.

Kiertotalouden toimintasuunnitelma ohjaa siirtymää kaikilla aloilla, mutta **toimet keskitetään paljon resursseja käyttäville aloille, joita ovat esimerkiksi tekstiili-, rakennus-, elektroniikka- ja muoviala.** Komissio aikoo toteuttaa jatkotoimia vuonna 2018 laaditun muovistrategian johdosta ja panostaa muun muassa toimenpiteisiin, joilla puututaan tarkoituksellisesti lisättyihin mikromuoveihin ja tahattomiin muovipäästöihin, joita esimerkiksi tekstiilien ja renkaiden kulumisen aiheuttaa. Komissio aikoo asettaa vaatimuksia sen varmistamiseksi, että kaikkia EU:n markkinoilla olevia pakkauksia voi käyttää uudelleen tai kierrättää taloudellisesti kannattavalla tavalla vuoteen 2030 mennessä. Lisäksi se laatii sääntelykehysten biohajoaville ja biopohjaisille muoveille ja ottaa käyttöön kertakäyttömuoveja koskevia toimenpiteitä.

Kiertotalouden toimintasuunnitelmaan sisällytetään myös **toimenpiteitä, joilla yrityksiä kannustetaan tarjoamaan uudelleenkäytettäviä, kestäviä ja korjattavissa olevia tuotteita ja kuluttajille annetaan mahdollisuus valita sellaisia.** Toimintasuunnitelmassa analysoidaan korjauttamisoikeuden tarvetta sekä tarvetta rajoittaa laitteiden, varsinkin elektroniikan, suunniteltua vanhenemista. Kuluttajapolitiikan ansiosta kuluttajat voivat tehdä valvettuja valintoja ja ottaa aktiivisen roolin ekologisessa siirtymässä. Myös uusilla tavaroiden ja palvelujen vuokraukseen ja jakamiseen perustuvilla liiketoimintamalleilla on siirtymässä paikkansa edellyttäen, että asianomaiset tuotteet ja palvelut ovat aidosti kestävä kehityksen mukaisia ja kohtuuhintaisia.

Luotettavalla, vertailukelpoisella ja todennettavissa olevalla tiedolla on tärkeä rooli, koska sen avulla ostajat voivat tehdä kestävämpiä päätöksiä ja viherpesun riski pienenee. Ympäristöväitteitä esittävien yritysten olisi perusteltava väitteensä vakiomenetelmällä, jotta tuotteiden ympäristövaikutuksia voidaan arvioida. Komissio aikoo parantaa sääntelyä ja muita toimiaan katteettomien ympäristöväitteiden torjumiseksi. Digitalisaatio voi myös auttaa parantamaan EU:ssa myytävien tuotteiden ominaisuuksia koskevan tiedon saatavuutta. Esimerkiksi sähköinen tuotepassi voisi antaa tietoa tuotteen alkuperästä, koostumuksesta, korjaus- ja purkamismahdollisuuksista sekä käytönjälkeisestä käsittelystä. Viranomaisten, joihin myös EU:n toimielimet luetaan, olisi näytettävä esimerkkiä ja huolehdittava hankintojensa ympäristöystävällisyydestä.

¹⁵ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fi/IP_19_6353

Komissio aikoo ehdottaa uutta lainsäädäntöä ja ohjeistusta ympäristöä säästävistä julkisista hankinnoista.

Kestävien tuotteiden politiikalla on mahdollista vähentää jätteen määrää huomattavasti. Jos jätteen syntymistä ei voi välttää, se on hyödynnettävä taloudellisesti ja sen vaikutukset ympäristöön ja ilmastoon on estettävä tai minimoitava. Tämä edellyttää uutta lainsäädäntöä, esimerkiksi tavoitteita ja toimenpiteitä, joilla puututaan ylipakkaamiseen ja jätteen syntymiseen. Samaan aikaan EU:n yritysten olisi päästävä osalliseksi vahvoista ja yhdennetyistä uusioraaka-aineiden ja sivutuotteiden sisämarkkinoista. Se taas edellyttää syvempää yhteistyötä arvoketjun kaikissa vaiheissa Circular Plastics Alliance -foorumin tapaan. Komissio haluaa edistää uusioraaka-aineiden markkinoita ja harkitsee siksi tekevänsä kierrätysmateriaalien käytöstä pakollista esimerkiksi pakkausten, ajoneuvojen, rakennusmateriaalien ja akkujen valmistuksessa. Komissio aikoo ehdottaa EU:n mallia jätteen erilliskeräystä varten, jotta jätteen käsittelyä voitaisiin yksinkertaistaa kansalaisten näkökulmasta ja yritykset saisivat puhtaampia uusiomateriaaleja. Komissio katsoo, että EU:n olisi lopetettava jätteidensä vienti EU:n ulkopuolelle. Siksi se aikoo tarkistaa jätteiden siirtoja ja laitonta vientiä koskevia sääntöjä.

Luonnonvarojen saatavuus on myös strateginen turvallisuuskysymys Euroopan kunnianhimoiselle tavoitteelle toteuttaa vihreän kehityksen ohjelma. Kestävien raaka-aineiden toimituksen turvaaminen monipuolistamalla toimituksia niin primääri- kuin sekundäärilähteistäkin on yksi siirtymän onnistumisen ennakoedellytys. Tämä koskee erityisesti kriittisiä raaka-aineita, joita tarvitaan puhtaissa teknologioissa sekä digitaali-, avaruus- ja puolustussovelluksissa.

EU:n teollisuus tarvitsee ilmasto- ja luonnonvara-asioissa edelläkävijöitä, jotta läpimurtoteknologioiden ensimmäiset kaupalliset sovellukset saadaan kehitettyä teollisuuden avainaloilla vuoteen 2030 mennessä. Painopistealoja ovat puhdas vety, polttokennot ja muut vaihtoehtoiset polttoaineet, energian varastointi sekä hiilen talteenotto, varastointi ja käyttö. Esimerkkinä mainittakoon, että komissio aikoo tukea puhtaaseen teräkseen liittyviä läpimurtoteknologioita, joiden avulla teräksen valmistusprosessista saadaan hiiletöntä vuoteen 2030 mennessä. Lisäksi komissio aikoo selvittää, voitaisiinko Euroopan hiili- ja teräsyhteisön varojen purkamisesta vapautuvaa rahaa käyttää tähän tarkoitukseen. Yleisemmin voidaan todeta, että EU:n päästökauppajärjestelmän innovaatorahasto tukee tällaisten laajamittaisten innovatiivisten hankkeiden käynnistämistä.

On tärkeää edistää uusia yhteistyömuotoja teollisuuden kanssa ja investointeja strategiaan arvoketjuihin. Komissio aikoo jatkaa akkuja koskevan strategisen toimintasuunnitelman täytäntöönpanoa ja EU:n akkualan yhteenliittymän tukemista. Se aikoo esittää vuonna 2020 lainsäädäntöä, jolla varmistetaan turvallinen, kestävä ja kiertotalouden periaatteiden mukainen arvoketju kaikkien akkujen osalta, muun muassa kysynnän tyydyttämiseksi sähköautojen kasvavilla markkinoilla. Komissio aikoo tukea myös muita aloitteita, jotka johtavat yhteenliittymiin ja resurssien laajamittaiseen yhdistämiseen. Niitä voitaisiin toteuttaa esimerkiksi Euroopan yhteistä etua koskevinä tärkeinä hankkeina, joissa kohdennetun ja aikasidonnaisen valtiontuen avulla voidaan luoda uusia innovatiivisia arvoketjuja.

Digitaalitekhnologia on kriittinen edellytys vihreän kehityksen ohjelman kestävyystavoitteiden saavuttamiselle monilla eri aloilla. Komissio kartoittaa toimenpiteitä varmistukseksi, että tekoälyn, 5G:n, pilvipalvelujen, reunalaskennan ja esineiden internetin kaltaisilla digitaalitekhnologioilla voidaan nopeuttaa ilmastonmuutoksen hallitsemiseen ja ympäristön suojeluun tähtäävien politiikkojen

vaikutusta ja maksimoida se. Digitalisaatio tarjoaa myös uusia mahdollisuuksia ilman ja veden pilaantumisen etäseurantaan sekä energian ja luonnonvarojen käytön seurantaan ja optimointiin. Eurooppa tarvitsee digitaalialan, jonka lähtökohtana on kestävyys. Komissio harkitsee myös toimenpiteitä, joilla voidaan parantaa digitaalialan (ml. laajakaistaverkot, datakeskukset ja tieto- ja viestintätekniset laitteet) energiatehokkuutta ja noudattaa paremmin kiertotalouden periaatteita. Komissio aikoo arvioida, tarvitaanko sähköisten viestintäpalvelujen ympäristövaikutusten osalta lisää läpinäkyvyyttä ja onko uusia verkkoja käyttöön otettaessa sovellettava tiukempia toimenpiteitä. Lisäksi se aikoo arvioida, olisiko hyödyllistä tukea palautusjärjestelmiä, joilla ihmisiä kannustetaan palauttamaan tarpeettomiksi käyneet laitteensa, kuten matkapuhelimet, tabletit ja laturit.

2.1.4. Rakentaminen ja kunnostaminen energia- ja resurssitehokkaalla tavalla

Rakentamiseen, rakennusten käyttöön ja niiden kunnostamiseen tarvitaan runsaasti energia ja mineraalivaroja (esim. hiekkaa, soraa ja sementtiä). Rakennusten osuus energiankulutuksesta on 40 prosenttia. Rakennuskannan vuotuinen kunnostusaste on jäsenvaltiosta riippuen 0,4–1,2 prosenttia. Se on vähintään kaksinkertaistettava, jos EU haluaa saavuttaa energiatehokkuus- ja ilmastotavoitteensa. Samaan aikaan 50 miljoonalla kuluttajalla ei ole varaa lämmittää asuntoaan riittävästi.

Tämän energiatehokkuuden ja kohtuuhintaisuuden muodostaman haasteen ratkaisemiseksi EU:n ja jäsenvaltioiden olisi **panostettava julkisessa ja yksityisessä omistuksessa olevien rakennusten kunnostamiseen**. Vaikka kunnostusasteen nostaminen onkin haasteellista, kunnostaminen kannattaa, koska se pienentää energialaskua ja saattaa vähentää energiaköyhyyttä. Se voi myös piristää rakennusalaa, ja se tarjoaa mahdollisuuden tukea pk-yrityksiä ja paikallista työllistymistä.

Komissio aikoo valvoa tiukasti sitä, että **rakennusten energiatehokkuuteen liittyvää lainsäädäntöä noudatetaan**. Se aloittaa arvioimalla vuonna 2020 jäsenvaltioiden pitkän aikavälin peruskorjausstrategiat.¹⁶ Komissio aikoo myös käynnistää valmistelut rakennusten päästöjen sisällyttämiseksi Euroopan päästökauppajärjestelmään osana laajempia toimia, joilla pyritään varmistamaan, että eri energialähteiden hinnat ovat suhteessa niiden energiatehokkuuteen. Lisäksi komissio aikoo tarkistaa rakennustuoteasetusta¹⁷. Asetuksella olisi voitava varmistaa, että uusien rakennusten ja rakennusten kunnostamisen suunnittelu vastaa kaikissa vaiheissa kiertotalouden tarpeita ja johtaa rakennuskannan digitalisaatioon ja ilmastokestävyys.

Komissio ehdottaa uuden kunnostusaloitteen valmistelemista yhteistyössä sidosryhmien kanssa vuonna 2020. Aloitteeseen sisältyy rakennusalan yrityksille, arkkitehteille, insinööreille ja paikallisviranomaisille tarkoitettu foorumi, jossa osallistujat voivat käsitellä kunnostamisen esteitä. Lisäksi siihen sisältyy innovatiivisia rahoitusjärjestelyjä InvestEU-ohjelman puitteissa. Niiden kohderyhmiä voisivat olla asuntoyhtiöt ja energiapalveluyritykset, jotka voivat käynnistää kunnostustöitä muun muassa tekemällä energiatehokkuussopimuksia. Keskeisenä tavoitteena olisi organisoida kunnostustoimet suuremmiksi kokonaisuuksiksi, mikä mahdollistaa paremmat rahoitusehdot ja mittakaavaedut. Komissio pyrkii myös poistamaan kansallisia sääntelyesteitä, jotka jarruttavat energiatehokkuusinvestointeja rakennuksissa, jotka ovat

¹⁶ Rakennusten energiatehokkuudesta annetun direktiivin vaatimusten mukaisesti.

¹⁷ Asetus (EU) N:o 305/2011 rakennustuotteiden kaupan pitämistä koskevien ehtojen yhdenmukaistamisesta ja neuvoston direktiivin 89/106/ETY kumoamisesta.

vuokralla tai useamman omistajan omistuksessa. Erityistä huomiota aiotaan kiinnittää sosiaaliseen asuntotuotantoon kuuluvien asuntojen kunnostamiseen niiden kotitalouksien auttamiseksi, joilla on vaikeuksia energialaskunsa maksamisessa. Lisäksi olisi panostettava koulujen ja sairaaloiden kunnostamiseen, koska parantuneen energiatehokkuuden ansiosta säästyvillä rahoilla voidaan tukea koulutusta ja kansanterveyttä.

2.1.5. Kestävään ja älykkääseen liikkumiseen siirtymisen nopeuttaminen

Liikenteen osuus EU:n kasvihuonekaasupäästöistä on neljännes, ja se kasvaa edelleen. Ilmastoneutraaliuden saavuttamiseksi liikenteen päästöjä on vähennettävä 90 prosenttia vuoteen 2050 mennessä. Päästöjä on vähennettävä niin maantie-, raide-, lento- kuin vesiliikenteessäkin. Kestävän liikenteen toteutuminen edellyttää, että käyttäjät asetetaan etusijalle ja heille tarjotaan edullisempia, helppokäyttöisempiä, terveellisempiä ja puhtaampia vaihtoehtoja nykyisille liikkumismuodoille. Komissio ottaa vuonna 2020 käyttöön kestävän ja älykkään liikkumisen strategian, jossa vastataan tähän haasteeseen ja puututaan kaikkiin päästölähteisiin.

Multimodaaliliikenteeseen on panostettava voimakkaasti. Se lisää liikennejärjestelmän tehokkuutta. EU:n sisäisestä rahdista 75 prosenttia kuljetetaan maanteitse. Yksi tärkeimmistä tavoitteista onkin siirtää huomattava osa siitä rauta- ja vesiteitse kuljetettavaksi. Tämä edellyttää toimenpiteitä, joilla rautatie- ja vesiliikenteen kapasiteettia voidaan hallita paremmin ja kasvattaa. Komissio aikoo ehdottaa tällaisia toimenpiteitä vuoteen 2021 mennessä. Komissio myös harkitsee peruuttavansa yhdistettyjä kuljetuksia koskevan direktiivin¹⁸ muuttamista koskevan ehdotuksen ja esittävänsä uuden ehdotuksen, jotta direktiivillä voitaisiin tuloksellisesti tukea rauta- ja vesiteitse tapahtuvaa multimodaalista tavaraliikennettä lähimerenkulkuun mukaan lukien. Ilmailun alalla on aloitettava uudelleen työ aidosti yhtenäistä eurooppalaista ilmatilaa koskevan komission ehdotuksen hyväksymiseksi, koska se auttaa vähentämään ilmailun päästöjä huomattavasti.

Automatisoidun ja verkottuneen multimodaaliliikenteen asema tulee korostumaan digitalisaation mahdollistamien älykkäiden liikenteenhallintajärjestelmien tukemana. EU:n liikennejärjestelmä ja -infrastruktuuri sovitetaan tukemaan uusia kestäviä liikkuvuuspalveluja, joiden avulla voidaan vähentää ruuhkia ja saasteita varsinkin kaupungeissa. Komissio tukee älykkäiden liikenteenhallintajärjestelmien ja ”liikenne palveluna” -ratkaisujen kehittämistä Verkkojen Eurooppa -välineen kaltaisilla rahoitusvälineillä.

Liikenteen hinnat on suhteutettava sen ympäristö- ja terveysvaikutuksiin. Fossiilisten polttoaineiden tuet olisi lopetettava, ja energiaverodirektiivin tarkistuksen yhteydessä komissio aikoo tarkastella huolellisesti nykyisiä verovapautuksia muun muassa lento- ja meriliikenteessä käytettävien polttoaineiden osalta sekä selvittää, miten mahdolliset porsaanreiät voitaisiin parhaiten tukkia. Komissio aikoo myös ehdottaa Euroopan päästökauppajärjestelmän laajentamista merenkulkuun ja järjestelmästä lentoyhtiöille ilmaiseksi jaettavien päästöoikeuksien vähentämistä. Tätä on tarkoitus koordinoita maailmanlaajuisesti toteutettavien toimien kanssa, varsinkin Kansainvälisessä siviili-ilmailujärjestössä ja Kansainvälisessä merenkulkujärjestössä. Komissio aikoo myös uudelta pohjalta pohtia poliittisella tasolla, miten EU:ssa saataisiin

¹⁸ Ehdotus tietynlaisia jäsenvaltioiden välisiä tavaroiden yhdistettyjä kuljetuksia koskevista yhteisistä säännöistä annetun neuvoston direktiivin 92/106/ETY muuttamisesta.

aikaan tehokas tiemaksujärjestelmä. Se kehottaa Euroopan parlamenttia ja neuvostoa säilyttämään korkean tavoitetason, jonka komissio on kirjannut alkuperäiseen ehdotukseensa ns. eurovinjettidirektiiviksi¹⁹, ja se on tarvittaessa valmis peruuttamaan ehdotuksen ja ehdottamaan vaihtoehtoisia toimenpiteitä.

EU:n olisi samanaikaisesti **lisättävä kestävien vaihtoehtoisten liikennepolttoaineiden tuotantoa ja käyttöönottoa**. Vuoteen 2025 mennessä tarvitaan noin miljoona julkista lataus- ja tankkausasemaa niille 13 miljoonalle päästöttömälle ja vähäpäästöiselle ajoneuvolle, joiden odotetaan tulevaisuudessa liikkuvan Euroopan teillä. Komissio tukee julkisten lataus- ja tankkauspisteiden käyttöönottoa paikoissa, joissa niistä on edelleen pulaa, erityisesti pitkillä ajomatkoilla ja harvaan asutuilla alueilla. Se aikoo julkaista mahdollisimman pian uuden rahoituspyynnön hankkeen tukemiseksi. Nämä toimet täydentävät kansallisella tasolla toteutettuja toimenpiteitä. Komissio harkitsee lainsäädäntövaihtoehtoja kestävien vaihtoehtoisten polttoaineiden tuotannon ja käyttöönoton edistämiseksi eri liikennemuodoissa. Se aikoo myös tarkistaa vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuurista annettua direktiiviä²⁰ ja TEN-T-asetusta nopeuttaakseen päästöttömien ja vähäpäästöisten ajoneuvojen ja alusten käyttöönottoa.

Liikenteestä olisi saatava huomattavasti vähemmän saastuttavaa varsinkin kaupungeissa. Pitäisi laatia toimenpidekokonaisuus, jolla puututaan päästöihin ja kaupunkien ruuhkiin ja kehitetään julkista liikennettä. Komissio aikoo ehdottaa tiukempia normeja polttomoottoriajoneuvojen ilmaa saastuttaville päästöille. Lisäksi se aikoo ehdottaa henkilö- ja pakettiautojen hiilidioksidipäästönormeista annetun lainsäädännön tarkistamista kesäkuuhun 2021 mennessä. Näin voidaan varmistaa selkeä eteneminen kohti päästötöntä liikennettä vuodesta 2025 eteenpäin. Sen rinnalla komissio harkitsee Euroopan päästökauppajärjestelmän soveltamista tieliikenteeseen ajoneuvojen nykyisten ja tulevien hiilidioksidipäästönormien täydentämiseksi. Se aikoo ryhtyä toimiin meriliikenteen alalla muun muassa sääntelemällä kaikkein saastuttavimpien alusten pääsyä EU:n satamiin ja velvoittamalla laiturissa olevat alukset käyttämään maasähköä. Myös ilmanlaatua olisi parannettava lentoasemien läheisyydessä puuttumalla lentokoneiden ja lentoasematoiminnan epäpuhtauspäästöihin.

2.1.6. Pellolta pöytään: reilun, terveyttä edistävän ja ympäristöystävällisen elintarvikejärjestelmän kehittäminen

Eurooppalaiset elintarvikkeet tunnetaan niiden turvallisuudesta, ravitsevuudesta ja laadukkuudesta. Niistä olisi nyt tehtävä myös **kestävyyden esikuva**. Vaikka siirtyminen kestävämpiin järjestelmiin on jo alkanut, nopeasti kasvavan väestön ruokkiminen on nykyisillä tuotantomenetelmillä edelleen haasteellista. Ruoantuotanto aiheuttaa edelleen ilman, veden ja maaperän pilaantumista, köyhdyttää biodiversiteettiä ja muuttaa ilmastoa. Lisäksi tuotannossa käytetään kohtuuttoman paljon luonnonvaroja samalla kun merkittävä osa ruoasta päättyy jätteeksi. Huonolaatuinen ruokavalio puolestaan lisää lihavuutta ja syövän kaltaisia sairauksia.

Kaikille elintarvikkeiden arvoketjun toimijoille on tarjolla uusia mahdollisuuksia. Kaikki sidosryhmät tulevat hyötymään uusista teknologioista ja tieteen keksinnöistä, kuten myös siitä, että yleinen tietoisuus lisääntyy ja kestävästi tuotetun ruoan kysyntä kasvaa. Komissio aikoo esittää Pellolta pöytään -strategian keväällä 2020 ja käynnistää

¹⁹ Ehdotus direktiiviksi verojen ja maksujen kantamisesta raskailta tavaraliikenteen ajoneuvoilta tiettyjen infrastruktuurien käytöstä annetun direktiivin 1999/62/EY muuttamisesta, COM(2017) 275.

²⁰ Direktiivi 2014/94/EU vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuurin käyttöönotosta.

sitä varten laaja-alaisen sidosryhmäkeskustelun, jossa käsitellään kaikkia elintarvikeketjun vaiheita. Näillä toimilla valmistaudutaan uuden kestävämmän elintarvikepolitiikan laatimiseen.

Eurooppalaiset viljelijät ja kalastajat ovat avainasemassa siirtymän hallinnassa. Pellolta pöytään -strategialla tehostetaan toimia, joilla viljelijät ja kalastajat pyrkivät hidastamaan ilmastonmuutosta, suojelemaan ympäristöä ja säilyttämään biodiversiteetin. Yhteinen maatalouspolitiikka ja yhteinen kalastuspolitiikka ovat jatkossakin keskeisiä välineitä, joilla kyseisiä toimia tuetaan ja samalla varmistetaan viljelijöille, kalastajille ja heidän perheilleen kohtuullinen toimeentulo. Yhteistä maatalouspolitiikkaa koskevien, vuodet 2021–2027 kattavien komission ehdotusten mukaan vähintään 40 prosentilla yhteisen maatalouspolitiikan kokonaisbudjetista ja vähintään 30 prosentilla meri- ja kalatalousrahaston varoista edistettäisiin ilmastotoimia.

Komissio tekee yhteistyötä Euroopan parlamentin ja neuvoston kanssa **vähintään ehdotuksissa esitetyn tavoitetason saavuttamiseksi**. Koska tarkistetun yhteisen maatalouspolitiikan soveltaminen lykkääntyy todennäköisesti vuoden 2022 alkuun, komissio tekee jäsenvaltioiden ja sidosryhmien kanssa yhteistyötä varmistukseen, että kansallisissa maataloutta koskevissa strategisissa suunnitelmissa otetaan alusta alkaen huomioon Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteet ja Pellolta pöytään -strategia. Komissio aikoo varmistaa, että näiden strategisten suunnitelmien arvioinnissa noudatetaan tiukkoja ilmasto- ja ympäristökriteerejä. Suunnitelmien tulisi johtaa kestävien käytäntöjen soveltamiseen ja eläinten hyvinvointia koskevien vaatimusten tiukentamiseen. Kestäviä käytäntöjä ovat muun muassa täsmäviljely, luomuviljely, agroekologia ja peltometsäviljely. Kun painopiste siirretään noudattamisen valvomisesta tulosten seurantaan, viljelijöitä olisi palkittava ympäristö- ja ilmastotehokkuudesta ekojärjestelmien kaltaisilla toimenpiteillä. Tehokkuus käsittää muun muassa maaperän hiilipäästöjen hillinnän ja hiilen sitomisen maaperään, ravinnehuollon parantamisen, vedenlaadun parantamisen ja päästöjen vähentämisen. Komissio tekee jäsenvaltioiden kanssa yhteistyötä kehittääkseen kestävästi tuotettujen kalojen ja äyriäisten potentiaalia vähähiilisen ravinnon lähteenä.

Strategisissa suunnitelmissa on otettava huomioon entistä kunnianhimoisempi tavoite vähentää huomattavasti kemiallisten torjunta-aineiden käyttöä ja vaarallisuutta samoin kuin lannoitteiden ja antibioottien käyttöä. Komissio aikoo määrittää sidosryhmien kanssa käytävän vuoropuhelun pohjalta toimenpiteet, lainsäädäntö mukaan lukien, joilla nämä vähennykset voidaan toteuttaa. Luomuviljelypinta-alaa on kasvatettava Euroopassa. EU:n on kehitettävä innovatiivisia tapoja suojella satoja tuholaisilta ja taudeilta ja tarkasteltava uusien innovatiivisten tekniikoiden käyttömahdollisuuksia elintarvikejärjestelmän kestävyysparantamisessa. Samalla on huolehdittava elintarvikkeiden turvallisuudesta.

Myös Pellolta pöytään -strategialla edistetään kiertotaloutta. Sillä pyritään vähentämään elintarvikkeiden jalostuksen ja vähittäiskaupan ympäristövaikutuksia toteuttamalla kuljetukseen, varastointiin, pakkaamiseen ja ruokahävikkiin liittyviä toimia. Tähän kuuluvat myös toimet elintarvikepetosten torjumiseksi muun muassa parantamalla valvonta- ja tutkintavalmiuksia EU:n tasolla. Lisäksi on tarkoitus käynnistää prosessi uusien innovatiivisten elintarvikkeiden ja rehujen, esimerkiksi leväpohjaisten elintarvikkeiden, kehittämiseksi.

Pellolta pöytään -strategialla pyritään **edistämään kestävästä elintarvikkeiden kulutusta sekä sitä, että kaikki saavat kohtuuhintaista ja terveellistä ruokaa**. EU:n markkinoille ei päästetä tuontielintarvikkeita, jotka eivät täytä EU:n ympäristönormeja. Komissio aikoo ehdottaa toimia, joilla edistetään terveellisen ja kestävästä ruokavalion

noudattamista ja ruokahävikin vähentämistä. Komissio aikoo selvittää, miten kuluttajia voitaisiin valistaa paremmin muun muassa digitaalisia keinoja hyväksi käyttäen. Esimerkiksi elintarvikkeiden alkuperästä, ravintoarvosta ja ympäristöjalanjäljestä voitaisiin tarjota yksityiskohtaisempaa tietoa. Pellolta pöytään -strategia tulee myös sisältämään ehdotuksia siitä, miten viljelijöiden asemaa arvoketjussa voitaisiin parantaa.

2.1.7. Ekosysteemien ja biodiversiteetin säilyttäminen ja ennallistaminen

Ekosysteemit tarjoavat keskeisiä palveluja, kuten ruokaa, makeaa vettä, puhdasta ilmaa sekä suojaa. Ne hillitsevät luonnonkatastrofeja ja tuholaiten ja tautien leviämistä ja auttavat säätämään ilmastoa. EU ei kuitenkaan ole saavuttanut eräitä tärkeimpiä vuoteen 2020 asetettuja ympäristötavoitteitaan, kuten biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen mukaisia Aichin tavoitteita. EU:n ja sen kumppaneiden on pysäytettävä biodiversiteetin väheneminen. Biologista monimuotoisuutta ja ekosysteemipalveluja käsittelevän hallitustenvälisen tiede- ja politiikkafoorumin vuonna 2019 julkistamasta arviointiraportista²¹ ilmenee, että biodiversiteetti on köyhtynyt koko maailmassa. Tämä johtuu pääasiassa maan ja meren käytön muutoksista, luonnonvarojen suorasta hyödyntämisestä ja ilmastomuutoksesta, joka on kolmanneksi merkittävin biodiversiteettiä vähentävä tekijä.

Kunmingissa Kiinassa lokakuussa 2020 järjestettävä **biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen sopimuspuolten konferenssi** tarjoaa maailmalle tilaisuuden ottaa käyttöön vankat puitteet biodiversiteetin köyhtymisen pysäyttämiseksi. Jotta EU:lla olisi tässä keskeinen rooli, komissio aikoo esittää maaliskuuhun 2020 mennessä **biodiversiteettistrategian** ja vuonna 2021 sitä koskevat tarkemmat toimet. Strategiassa hahmotellaan EU:n kanta osapuolten konferenssia varten, mukaan lukien maailmanlaajuiset tavoitteet biodiversiteetin suojelemiseksi. Siinä sitoudutaan puuttumaan biodiversiteetin köyhtymisen tärkeimpiin syihin EU:ssa, ja esitetään tämän tueksi mitattavissa olevat tavoitteet.

Biodiversiteettistrategiassa määritetään toimenpiteet näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Niihin saatetaan sisällyttää määrällisiä tavoitteita, kuten biologisesti monimuotoisten suojeltujen maa- ja merialueiden laajentaminen Natura 2000 -verkoston pohjalta. Jäsenvaltioiden olisi myös lisättävä rajat ylittävää yhteistyötä Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden suojelemiseksi ja ennallistamiseksi entistä tuloksellisemmin. Komissio määrittää, mitkä toimenpiteet (lainsäädäntö mukaan lukien) auttaisivat jäsenvaltioita parantamaan vahingoittuneita ekosysteemejä (runsaasti hiiltä sitovat ekosysteemit mukaan lukien) ja palauttamaan ne hyvään ekologiseen tilaan. Biodiversiteettistrategiaan sisällytetään myös ehdotuksia, jotka koskevat eurooppalaisten kaupunkien viherryttämistä ja kaupunkialueiden biodiversiteetin lisäämistä. Komissio harkitsee luonnon ennallistamissuunnitelman laatimista ja selvittää, miten jäsenvaltioita voitaisiin auttaa rahoituksella tämän tavoitteen saavuttamisessa.

Kaikkien EU:n politiikkojen olisi edistettävä Euroopan luonnonpääoman säilyttämistä ja ennallistamista.²² Kohdassa 2.1.6 esitellyssä Pellolta pöytään -strategiassa käsitellään torjunta-aineiden ja lannoitteiden käyttöä maataloudessa. Yhteisen kalastuspolitiikan puitteissa jatketaan työtä niiden kielteisten vaikutusten vähentämiseksi, joita kalastuksella voi olla ekosysteemeihin erityisesti herkillä alueilla.

²¹ <https://ipbes.net/news/ipbes-global-assessment-preview>

²² Komission valmisteluasiakirja SWD (2019) 305 final ”EU guidance on integrating ecosystems and their services into decision-making”.

Komissio aikoo myös tukea aiempaa paremmin toisiinsa yhteydessä olevia ja hyvin hoidettuja merellisiä suojelualueita.

Metsäekosysteemeihin kohdistuu ilmastonmuutoksen vuoksi yhä enemmän paineita. EU:n metsien laatua ja määrää on parannettava, jotta EU voisi saavuttaa ilmastoneutraaliuden ja terveen ympäristön. Kestävä metsitys ja uudelleenmetsitys sekä heikkokuntoisten metsien ennallistaminen voivat lisätä hiilidioksidin sitomista ja samalla parantaa metsien sietokykyä ja edistää kiertobiotaloutta. Komissio aikoo laatia vuoteen 2030 ulottuvan biodiversiteettistrategian pohjalta EU:lle uuden metsästrategian, joka kattaa koko metsänkierron ja edistää metsien tarjoamia monenlaisia palveluja.

EU:n uuden metsästrategian keskeisinä tavoitteina on tehokas metsitys sekä Euroopan metsien säilyttäminen ja ennallistaminen, jotta voidaan lisätä hiilinieluja, vähentää metsäpaloja ja rajoittaa niiden leviämistä sekä edistää biotaloutta noudattaen kaikkia biodiversiteetille suotuisia ekologisia periaatteita. Yhteisen maatalouspolitiikan puitteissa tehtävillä kansallisilla strategisilla suunnitelmilla olisi kannustettava metsänomistajia suojelemaan, kasvattamaan ja hoitamaan metsiä kestävällä tavalla. Komissio aikoo toteuttaa lainsäädännöllisiä ja muita toimia EU:n toimien tehostamisesta maailman metsien suojelemiseksi ja ennallistamiseksi annetun tiedonannon²³ pohjalta edistääkseen sellaisten tuotteiden tuontia ja arvoketjuja, joihin ei liity metsäkatoa ja metsien tilan heikkenemistä.

Kestävällä sinisellä taloudella on oltava keskeinen rooli EU:n maavaroihin kohdistuvien moninaisten vaatimusten keventämisessä ja ilmastonmuutoksen torjunnassa. Valtamerten rooli ilmastonmuutoksen hillitsemisessä ja siihen sopeutumisessa tunnustetaan yhä laajemmin. Sinisen talouden avulla voidaan parantaa vesivarojen käyttöä ja esimerkiksi edistää sellaisten uusien proteiininlähteiden tuotantoa ja käyttöä, jotka voivat lievittää maatalousmaahan kohdistuvaa painetta. Yleisemmin ottaen kestävät ratkaisut ilmastonmuutokseen edellyttävät, että kiinnitetään enemmän huomiota luontopohjaisiin ratkaisuihin, kuten terveisiin ja selviytymiskykyisiin meriin. Komissio aikoo analysoida hallitustenvälisen ilmastonmuutospaneelin valtameriraportin²⁴ havaintoja ja ehdottaa toimenpiteitä merialueilla. Niihin sisällytetään tapoja hallinnoida merialueita kestävämmällä tavalla, erityisesti jotta voitaisiin hyödyntää kasvavia mahdollisuuksia tuottaa uusiutuvaa energiaa avomerellä. Komissio aikoo myös soveltaa nollatoleranssia laittomaan, ilmoittamattomaan ja sääntelemättömään kalastukseen. Vuonna 2020 Portugalissa järjestettävä YK:n valtamerikonferenssi tarjoaa EU:lle tilaisuuden tuoda esiin valtameriä koskevien toimien tärkeyttä.

2.1.8. Myrkyttömään ympäristöön tähtäävä nollapäästötavoite

Myrkyttömän ympäristön luominen edellyttää lisätoimia pilaantumisen estämiseksi sekä toimenpiteitä ympäristön puhdistamiseksi ja tilanteen korjaamiseksi. EU:n on Euroopan kansalaisten ja ekosysteemien suojelemiseksi parannettava ilman, veden ja maaperän pilaantumisen ja kulutustavaroiden aiheuttaman saastumisen seuranta, raportointia ja ehkäisemistä sekä korjaavia toimia. Tämän saavuttamiseksi EU:n ja jäsenvaltioiden on tarkasteltava järjestelmällisemmin kaikkia politiikkoja ja lainsäädäntöä. **Näihin toisiinsa liittyviin haasteisiin vastaamiseksi komissio aikoo hyväksyä vuonna 2021 nollapäästötoimintasuunnitelman ilman, veden ja maaperän suojelemiseksi.**

²³ COM/2019/352 final.

²⁴ Special Report on the Ocean and Cryosphere in a Changing Climate.

Pohja- ja pintaveden luonnolliset toiminnot on palautettava ennalleen. Tämä on olennaisen tärkeää, jotta voidaan säilyttää ja palauttaa järven, jokien, kosteikkojen ja suistoalueiden biodiversiteetti ja ehkäistä ja rajoittaa tulvatuhoja. Pellolta pöytään -strategian täytäntöönpanolla vähennetään ympäristön pilaantumista liiallisten ravinteiden vuoksi. Lisäksi komissio aikoo ehdottaa toimenpiteitä, joilla puututaan kaupunkien hulevesien ja uusien tai erityisen haitallisten saastuttajien, kuten mikromuovien ja kemikaalien, lääkkeitä mukaan lukien, aiheuttamaan ympäristön pilaantumiseen. Myös eri epäpuhtauksien yhteisvaikutuksiin on syytä puuttua.

Komissio hyödyntää voimassa olevan ilmanlaatulainsäädännön arvioinnista²⁵ opittua. Se aikoo ehdottaa seuranta²⁶, mallintamista ja ilmanlaatusuunnitelmia koskevien säännösten tiukentamista edistääkseen ilman puhdistamista paikallistasolla. Komissio aikoo erityisesti ehdottaa ilmanlaatusuunnitelmien tarkistamista, jotta ne vastaisivat paremmin Maailman terveysjärjestön suosituksia.

Komissio aikoo tarkastella uudelleen EU:n toimenpiteitä suurten teollisuuslaitosten aiheuttaman ympäristön pilaantumisen suhteen. Se aikoo tarkastella lainsäädännön alakohtaista soveltamisalaa ja sitä, miten se saadaan täysin yhdenmukaiseksi ilmasto-, energia- ja kiertotalouspolitiikkojen kanssa. Komissio aikoo myös tehdä yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa teollisuusuonnettomuuksien ehkäisemisen parantamiseksi.

Myrkyttömän ympäristön varmistamiseksi komissio aikoo esittää kestävyttä edistävän kemikaalistrategian. Se auttaa suojelemaan kansalaisia ja ympäristöä paremmin vaarallisilta kemikaaleilta ja kannustaa innovoimaan turvallisten ja kestävien vaihtoehtojen kehittämiseksi. Kaikkien osapuolten, myös teollisuuden, olisi tehtävä yhteistyötä, jotta kansanterveyden ja ympäristönsuojelun parantaminen voitaisiin yhdistää EU:n kilpailukykyyn parantamiseen maailmassa. Tähän voidaan päästä yksinkertaistamalla ja lujittamalla oikeudellista kehystä. Komissio aikoo tarkastella, miten EU:n virastoja ja tiede-elimiä voitaisiin hyödyntää paremmin, jotta päästäisiin vähitellen menettelyyn, jossa kustakin aineesta tehdään vain yksi arviointi, ja lisättäisiin läpinäkyvyyttä, kun kemikaaleihin liittyviä toimia asetetaan tärkeysjärjestykseen. Samanaikaisesti sääntelykehyksessä on otettava nopeasti huomioon tieteellinen näyttö riskeistä, joita aiheuttavat hormonaaliset haitta-aineet, tuotteiden – myös tuontituotteiden – sisältämät vaaralliset kemikaalit, eri kemikaalien yhteisvaikutukset ja erittäin hitaasti hajoavat kemikaalit.

2.2. Kestävyyden sisällyttäminen kaikkiin EU:n politiikkoihin

2.2.1. Pyrkimys vihreään rahoitukseen ja ympäristösijoittamiseen ja oikeudenmukaisen siirtymän turvaaminen

Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteiden saavuttamiseen tarvitaan huomattavia investointeja. Komissio on arvioinut, että nykyisten vuoden 2030 ilmasto- ja energiatavoitteiden saavuttaminen edellyttää 260 miljardin euron vuotuisia lisäinvestointeja²⁷, mikä on noin 1,5 prosenttia suhteessa vuoden 2018 BKT:hen.²⁸ Tätä

²⁵ Ilmanlaatudirektiivien toimivuustarkastus, SWD (2019) 427.

²⁶ Myös hyödyntämällä digitalisaation tarjoamia uusia seurantamahdollisuuksia.

²⁷ Tiedonanto ”Energiaunionin ja ilmastotoimien yhteinen toteuttaminen – perustan luominen onnistuneelle siirtymiselle puhtaaseen energiaan”, COM (2019) 285.

²⁸ Nämä arviot ovat varovaisia, sillä niissä ei oteta huomioon esimerkiksi ilmastomuutokseen sopeutumiseen tai muihin ympäristöhaasteisiin, kuten biodiversiteettiin, liittyviä investointitarpeita. Niihin eivät myöskään sisälly julkiset investoinnit, jotka ovat tarpeen siirtymän sosiaalisten kustannusten kattamiseksi, eivätkä kustannukset siitä, että ei tehdä mitään.

investointitasoa on pidettävä yllä pitkällä aikavälillä. Investointihaasteen suuruus edellyttää sekä julkisen että yksityisen sektorin saamista mukaan.

Komissio aikoo esittää Kestävä Eurooppa -investointiohjelmaa avuksi lisärahoitustarpeiden täyttämiseksi. Siinä yhdistetään kestävien investointien tukemiseen tarkoitettu rahoitus ehdotuksiin, joilla pyritään parantamaan ympäristösijoittamiselle suotuisaa sääntelykehystä. Samalla on olennaisen tärkeää luoda kestävien hankkeiden jatkumo. Tekninen apu ja neuvontapalvelut auttavat hankkeiden toteuttajia hankkeiden määrittelyssä ja valmistelussa sekä rahoituksen hankinnassa.

EU:n talousarviolla on keskeinen rooli. Komissio on ehdottanut ilmastotoimien valtavirtaistamisen tavoitteeksi 25 prosenttia kaikissa EU:n ohjelmissa. EU:n talousarviolla edistetään ilmastotavoitteiden saavuttamista myös tulopuolella. Komissio on ehdottanut uudenlaisia tulonlähteitä (omiin varoihin), joista yksi perustuu kierrättämättömään muovipakkausjätteeseen. Toinen tulonlähde voisi olla se, että EU:n päästökauppajärjestelmän huutokauppataloista osoitettaisiin 20 prosenttia EU:n talousarvioon.

Vähintään 30 prosenttia InvestEU-rahaston varoista käytetään ilmastomuutoksen torjumiseen. Lisäksi hankkeista tehdään kestävyysarviointi, jotta voidaan arvioida niiden vaikutusta ilmasto-, ympäristö- ja sosiaalsiin tavoitteisiin. InvestEU tarjoaa jäsenvaltioille myös mahdollisuuden käyttää EU:n talousarviotakuuta esimerkiksi ilmastoon liittyvien koheesiopolitiikan tavoitteiden saavuttamiseksi. InvestEU lujittaa myös yhteistyötä kansallisten kehityspankkien ja -laitosten kanssa, mikä voi kannustaa niiden toiminnan yleiseen viherryttämiseen EU:n politiikkatavoitteiden saavuttamiseksi. Lisäksi komissio tarkastelee EU:n päästökauppajärjestelmän tarkistamisen yhteydessä uudelleen innovaatorahaston ja modernisaatorahaston roolia. Näitä rahastoja ei rahoiteta EU:n pitkän aikavälin talousarviosta. Tavoitteena on vahvistaa niiden roolia ja tuloksellisuutta innovatiivisten ja ilmastoneutraalien ratkaisujen levittämiseksi kaikkialle EU:ssa. EU:n päästökauppajärjestelmän tarkistamisen yhteydessä harkitaan myös päästöoikeuksista saatavien lisätulojen kohdentamista EU:n talousarvioon, jotta oikeudenmukaiseen siirtymään saataisiin lisää rahoitusta.

Komissio aikoo tehdä yhteistyötä myös Euroopan investointipankkiryhmän (EIP-ryhmän), kansallisten kehityspankkien ja -laitosten sekä muiden kansainvälisten rahoituslaitosten kanssa. EIP on asettanut tavoitteekseen kaksinkertaistaa ilmastotavoitteensa 25 prosentista 50 prosenttiin vuoteen 2025 mennessä, ja siitä tulee näin Euroopan ilmastopankki.

Komissio ehdottaa osana Kestävä Eurooppa -investointiohjelmaa oikeudenmukaisen siirtymän mekanismia, joka sisältää myös oikeudenmukaisen siirtymän rahaston, jotta kaikki pysyvät mukana. Siirtymä voi onnistua vain, jos se toteutetaan oikeudenmukaisella ja osallistavalla tavalla. Kaikkein heikoimmassa asemassa olevat ovat kaikkein alttiimpia ilmastomuutoksen ja ympäristön pilaantumisen haittavaikutuksille. Siirtymän hallinta johtaa myös merkittäviin rakenteellisiin muutoksiin liiketoimintamalleissa, osaamisvaatimuksissa ja suhteellisissa hinnoissa. Vaikutukset kohdistuvat kansalaisiin eri tavoin riippuen heidän sosiaalisista ja maantieteellisistä olosuhteistaan. Kaikki jäsenvaltiot, alueet ja kaupungit eivät aloita siirtymää samasta pisteestä eikä niillä ole samoja toimintavalmiuksia. Nämä haasteet edellyttävät vahvoja politiikkatoimia kaikilla tasoilla.

Oikeudenmukaisen siirtymän mekanismissa keskitytään alueisiin ja aloihin, joihin siirtymä vaikuttaa eniten, koska ne ovat riippuvaisia fossiilisista polttoaineista tai hiili-intensiivisistä prosesseista. Mekanismissa hyödynnetään EU:n talousarvion ja EIP-

ryhmän rahoituslähteitä tarvittavan yksityisen ja julkisen rahoituksen houkuttelemiseksi mukaan. Tuki kytketään vähähiiliseen ja ilmastomuutoksen kestävään toimintaan siirtymisen edistämiseen. Sillä pyritään myös suojelemaan siirtymässä kaikkein heikoimmilla olevia kansalaisia ja työntekijöitä tarjoamalla mahdollisuuksia uudelleen koulutusohjelmiin, työllistymismahdollisuuksia uusilla talouden aloilla tai energiatehokkaita asuntoja. Komissio tekee yhteistyötä jäsenvaltioiden ja alueiden kanssa auttaakseen niitä laatimaan alueellisia siirtymäsuunnitelmia.

Mekanismi täydentää EU:n talousarviosta osoitettavaa huomattavaa rahoitusta kaikkien siirtymään suoraan liittyvien ohjelmien sekä muiden rahastojen, kuten Euroopan aluekehitysrahaston ja Euroopan sosiaalirahasto plussan, kautta.

Vastatakseen siirtymän pitkän aikavälin rahoitustarpeisiin komissio selvittää edelleen Kestävä Eurooppa -investointiohjelman yhteydessä kumppaneidensa kanssa mahdollisia lisälähteitä, joita voitaisiin ottaa käyttöön, ja innovatiivisia tapoja tähän tarkoitukseen.

EU:n ja jäsenvaltioiden politiikoissa on otettava huomioon myös tarve tehdä siirtymästä sosiaalisesti oikeudenmukainen. Tämä merkitsee muun muassa investointeja kohtuuhintaisten ratkaisujen tarjoamiseksi niille, joihin hiilen hinnoittelupolitiikka vaikuttaa, esimerkiksi julkisen liikenteen avulla, sekä toimenpiteitä, joilla puututaan energiaköyhyyteen ja edistetään uudelleen koulutusta. Ilmasto- ja ympäristöpolitiikan johdonmukaisuus ja kokonaisvaltainen lähestymistapa ovat usein ennakoedellytyksiä sille, että sitä pidetään oikeudenmukaisena, kuten eri liikennemuotojen verotusta koskeva keskustelu osoittaa. Yrityksiä ja niiden työntekijöitä auttaa muutoksen ennakoinnissa ja menestyksekkäässä hallinnassa aktiivinen työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu. Talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson makrotaloudellinen koordinoituprosessi tukee kansallisia politiikkoja näissä kysymyksissä.

Yksityinen sektori on avainasemassa vihreän siirtymän rahoittamisessa. Tarvitaan pitkän aikavälin signaaleja, joilla rahoitus- ja pääomavirtoja ohjataan ympäristösijoittamiseen ja vältetään hukkainvestointeja. Komissio esittää vuoden 2020 kolmannella neljänneksellä uudistetun kestävä rahoituksen strategian, jossa keskitytään tiettyihin toimiin.

Ensinnäkin strategialla vahvistetaan kestävien investointien perustaa. Tämä edellyttää erityisesti, että Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyvät ympäristön kannalta kestävä toimintaa koskevan luokitusjärjestelmän. Kestävyys olisi sisällytettävä syvemmin yritysten hallinnointi- ja ohjausjärjestelmään, sillä monet yritykset keskittyvät edelleen liikaa lyhyen aikavälin taloudellisiin tuloksiin pitkän aikavälin kehitys- ja kestävyysnäkökohtien sijaan. Samaan aikaan yritysten ja rahoituslaitosten on lisättävä ilmasto- ja ympäristötietojen julkistamista, jotta sijoittajat saavat kaiken tiedon sijoitustensa kestävydestä. Tämän vuoksi komissio aikoo tarkastella uudelleen muiden kuin taloudellisten tietojen julkistamisesta annettua direktiiviä. Ympäristöriskien ja niiden lieventämismahdollisuuksien asianmukaisen hallinnan varmistamiseksi ja niihin liittyvien kustannusten vähentämiseksi komissio aikoo tukea yrityksiä ja muita sidosryhmiä myös luonnonpääoman standardoitujen tilinpitokäytäntöjen kehittämisessä EU:ssa ja kansainvälisesti.

Toiseksi sijoittajille ja yrityksille tarjoutuu enemmän mahdollisuuksia, kun niiden on helpompaa tunnistaa kestävät sijoitukset ja varmistaa niiden uskottavuus. Tähän voidaan päästä ottamalla käyttöön selkeät merkinnät vähittäissijoitustuotteille ja

kehittämällä EU:lle vihreitä joukkovelkakirjoja koskeva standardi, joka parhaalla mahdollisella tavalla helpottaa kestävästä sijoittamista.

Kolmanneksi rahoitusjärjestelmässä otetaan huomioon ilmasto- ja ympäristöriskit ja niiden hallinta. Tämä tarkoittaa sitä, että tällaiset riskit on otettava paremmin huomioon EU:n vakavaraisuuskehityksessä ja että on arvioitava nykyisten pääomavaatimusten soveltuvuutta vihreiden omaisuuserien kannalta. Komissio aikoo myös tutkia, miten rahoitusjärjestelmä voisi auttaa parantamaan kykyä sietää ilmasto- ja ympäristöriskejä, erityisesti luonnonkatastrofien aiheuttamia fyysisiä riskejä ja vahinkoja.

2.2.2. Kansallisten talousarvioiden viherryttäminen ja oikeanlaisten hintasignaalien antaminen

Kansallisilla talousarvioilla on ratkaiseva osa siirtymäprosessissa. Vihreän budjetoinnin välineiden käytön lisääminen auttaa suuntaamaan julkisia investointeja, kulutusta ja verotusta vihreisiin painopisteisiin ja luopumaan haitallisista tuista. Komissio tekee jäsenvaltioiden kanssa yhteistyötä vihreän budjetoinnin käytäntöjen kartoittamiseksi ja vertailemiseksi. Näin on helpompaa arvioida, missä määrin vuotuisissa talousarvioissa ja keskipitkän aikavälin finanssipoliittisissa suunnitelmissa otetaan huomioon ympäristönäkökohdat ja -riskit, ja ottaa oppia parhaista käytännöistä. EU:n talousohjauskehityksen uudelleentarkasteluun sisällytetään julkisen talouden laadun yhteydessä viittaus vihreisiin julkisiin investointeihin. Tästä on apua keskustelussa siitä, miten EU:n julkisen talouden ohjausjärjestelmää voitaisiin parantaa. Keskustelun tulokset muodostavat perustan mahdollisille tuleville toimille, myös sen suhteen, miten vihreitä investointeja olisi kohdeltava EU:n finanssipoliittisissa säännöissä samalla kun suojaudutaan velan kestävyteen liittyviltä riskeiltä.

Hyvin suunnitelluilla verouudistuksilla voidaan edistää talouskasvua, parantaa kykyä sietää ilmastohäiriöitä sekä edistää reilumpaa yhteiskuntaa ja oikeudenmukaista siirtymää. Niillä on suora vaikutus, sillä ne lähettävät oikeanlaisia hintasignaaleja ja tarjoavat oikeanlaisia kannustimia, jotta tuottajat, käyttäjät ja kuluttajat omaksuisivat kestäviä toimintatapoja. Kansallisella tasolla Euroopan vihreän kehityksen ohjelma luo puitteet laajapohjaisille verouudistuksille, joissa poistetaan fossiilisten polttoaineiden tuet ja siirretään verorasitusta työn verotuksesta saastuttamisen verottamiseen sekä otetaan huomioon sosiaaliset näkökohdat. On varmistettava, että neuvoston käsiteltävänä oleva komission ehdotus arvonnäkökohdista hyväksytään nopeasti, jotta jäsenvaltiot voivat käyttää alv-kantoja kohdennetummin aiempaa vaativampien ympäristötavoitteiden mukaisesti esimerkiksi luomuhedelmien ja -vihannesten tukemiseen.

Suuntaviivoja valtiontuesta ympäristönsuojelulle ja energia-alalle sekä muita asiaan liittyviä suuntaviivoja arvioidaan parhaillaan. Suuntaviivoja tarkistetaan vuoteen 2021 mennessä, jotta ne vastaisivat Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteita. Niillä pyritään tukemaan kustannustehokasta siirtymistä ilmastoneutraaliuteen vuoteen 2050 mennessä ja helpottamaan asteittaista luopumista fossiilisista polttoaineista ja erityisesti kaikkein saastuttavimmista polttoaineista varmistaen kuitenkin tasapuoliset toimintaedellytykset sisämarkkinoilla. Suuntaviivojen tarkistaminen tarjoaa myös mahdollisuuden puuttua markkinoiden esteisiin, jotka haittaavat puhtaiden tuotteiden käyttöönottoa.

2.2.3. Tutkimustyön hyödyntäminen ja innovoinnin edistäminen

Uudet teknologiat, kestävät ratkaisut ja disruptiiviset innovaatiot ovat ratkaisevan tärkeitä Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi. Säilyttääkseen kilpailuetunsa puhtaiden teknologioiden alalla EU:n on lisättävä merkittävästi uusien teknologioiden laajamittaista käyttöönottoa ja demonstroitua eri aloilla ja koko sisämarkkinoilla ja muodostettava uusia innovatiivisia arvoketjuja. Tämä haaste ylittää yksittäisten jäsenvaltioiden voimavarat. Horisontti Eurooppa -puiteohjelmalla on yhdessä muiden EU:n ohjelmien kanssa keskeinen rooli kansallisten julkisten ja yksityisten investointien houkuttelemisessa. Vähintään 35 prosentilla Horisontti Eurooppa -puiteohjelman budjetista rahoitetaan uusia ilmastoratkaisuja, joilla on merkitystä vihreän kehityksen ohjelman toteuttamisen kannalta.

Kaikilla Horisontti Eurooppa -puiteohjelmassa käytettävissä olevilla välineillä tuetaan tarvittavia tutkimus- ja innovointitoimia. Neljällä ”vihreän kehityksen missiolla” autetaan saamaan aikaan suuria muutoksia muun muassa ilmastomuutokseen sopeutumisen, valtamerten, kaupunkien ja maaperän suhteen. Nämä missiot kokoavat yhteen monenlaisia sidosryhmiä, kuten alueita ja kansalaisia. Teollisuuden ja jäsenvaltioiden kanssa solmittavilla kumppanuuksilla tuetaan liikennealan tutkimusta ja innovointia, mukaan lukien akut, puhdas vety, vähähiilinen teräksenvalmistus, kiertotalouteen perustuvat biopohjaiset alat ja rakennettu ympäristö. Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutin johtamat osaamis- ja innovaatioyhteisöt edistävät jatkossakin ilmastomuutokseen, kestävään energiaan, tulevaisuuden ruokahuoltoon sekä älykkääseen, ympäristöystävälliseen ja yhdennettyyn kaupunkiliikenteeseen liittyvää yhteistyötä korkea-asteen oppilaitosten, tutkimusorganisaatioiden ja yritysten kesken. Euroopan innovaationeuvosto kohdentaa varainhankinta-, pääomasijoitus- ja liiketoiminnan kiihdyttämispalveluja suuren potentiaalin startup-yrityksille ja pk-yrityksille, jotta ne voivat tehdä sellaisia vihreän kehityksen läpimurtoinnovaatioita, joiden käyttökelpoisuutta maailmanmarkkinoilla voidaan nopeasti laajentaa.

Perinteiset lähestymistavat eivät riitä. EU:n tutkimus- ja innovointiohjelmassa painotetaan kokeilemista ja eri alojen ja tieteenalojen välistä yhteistyötä, ja siinä noudatetaan systeemistä lähestymistapaa, jota tarvitaan vihreän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Horisontti Eurooppa -puiteohjelmassa otetaan myös paikallisyhteisöt mukaan kestävämpään tulevaisuuteen tähtäävään työhön aloitteissa, joilla pyritään yhdistämään yhteiskunnallinen kysyntä ja teknologian tarjoamat ratkaisut.

Datavetoisessa innovoinnissa on keskeistä datan saatavuus ja yhteentoimivuus. Data yhdistettynä digitaaliseen infrastruktuuriin (esim. supertietokoneet, pilvipalvelut, ultranopeat verkot) ja tekoälyratkaisuihin helpottaa näyttöön perustuvaa päätöksentekoa ja lisää valmiuksia ymmärtää ympäristöhaasteita ja vastata niihin. Komissio aikoo tukea työtä, jolla pyritään ottamaan digitalisaatiosta kaikki hyöty ekologisen siirtymän tukemiseksi. Kiireellisintä on parantaa EU:n kykyä ennakoida ja hallita ympäristökatastrofeja. Tämän vuoksi komissio aikoo koota yhteen Euroopan parhaan tieteellisen ja teollisen asiantuntemuksen maapallon huipputarkkaa digitaalista mallintamista varten.

2.2.4. Koulutusalan aktivoiminen

Kouluilla, oppilaitoksilla ja yliopistoilla on hyvät mahdollisuudet tehdä oppilaiden, vanhempien ja koko yhteisön kanssa yhteistyötä muutoksissa, joita siirtymän onnistuminen edellyttää. Komissio aikoo laatia eurooppalaisen osaamiskehityksen, jonka

avulla voidaan kehittää ja arvioida ilmastonmuutosta ja kestävästä kehitystä koskevia tietoja, taitoja ja asenteita. Se tarjoaa myös tukimateriaalia ja helpottaa hyvien käytäntöjen jakamista EU:n opettajankoulutusohjelmien verkostoissa.

Komissio on pyrkinyt tarjoamaan jäsenvaltioille uusia taloudellisia resursseja koulurakennusten ja koulutustoiminnan kestävyiden parantamiseksi. Se on tiivistänyt yhteistyötä Euroopan investointipankin kanssa ja luonut vahvemmat yhteydet rakennerahastojen ja uusien rahoitusvälineiden välille tavoitteena 3 miljardin euron investoinnit kouluinfrastruktuuriin vuonna 2020.

Ekologisen siirtymän etujen hyödyntämiseen tarvitaan ennakoivaa uudelleen- ja täydennyskoulutusta. Ehdotettu Euroopan sosiaalirahasto plus auttaa merkittäväällä tavalla Euroopan työvoimaa hankkimaan taidot, joita tarvitaan siirtymisessä taantuvilta aloilta kasvualoille ja sopeutumisessa uusiin prosesseihin. Osaamisohjelmaa ja nuorisotakuuta päivitetään, jotta voidaan parantaa työllistettävyyttä vihreässä taloudessa.

2.2.5. Vihreä vala: Vältetään vahinkoa

Kaikkien EU:n toimien ja politiikkojen olisi yhdessä autettava EU:ta menestyksekkäässä ja oikeudenmukaisessa siirtymisessä kohti kestävästä tulevaisuutta. Komission paremman sääntelyn välineet tarjoavat tälle vankan perustan. Julkisiin kuulemisiin perustuvissa vaikutustenarvioinneissa määritetään toimien sosiaaliset, taloudelliset ja ympäristövaikutukset, analysoidaan niiden vaikutusta pk-yrityksiin ja puntaroidaan, edistävätkö vai estävätkö ne innovointia. Vaikutustenarvioinnit auttavat tekemään tehokkaita politiikkavalintoja mahdollisimman pienin kustannuksin vihreän kehityksen ohjelman tavoitteiden mukaisesti. Arvioinneissa tarkastellaan järjestelmällisesti myös voimassaolevan lainsäädännön ja uusien painopisteiden keskinäistä johdonmukaisuutta.

Saadakseen tukea työilleen voimassaolevan lainsäädännön epäjohdonmukaisuuksien havaitsemiseksi ja korjaamiseksi **komissio kehottaa sidosryhmiä hyödyntämään foorumeita, joita on tarjolla lainsäädännön yksinkertaistamista ja ongelmallisten tapausten tunnistamista varten**²⁹. Komissio harkitsee niiden ehdotuksia valmistellessaan Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa koskevia arviointoja, vaikutustenarviointoja ja lainsäädäntöehdotuksia.

Lisäksi komissio aikoo paremman sääntelyn politiikan äskettäisen tarkastelun tulosten pohjalta **parantaa tapaa, jolla sen paremman sääntelyn suuntaviivoissa ja tukivälineissä käsitellään kestävyiden ja innovointiin liittyviä kysymyksiä.** Tavoitteena on varmistaa, että kaikki vihreän kehityksen ohjelman aloitteet saavuttavat tavoitteensa mahdollisimman tuloksekkaasti ja mahdollisimman vähällä rasituksella ja että mitkään muutkaan EU:n aloitteet eivät vihreän valan mukaisesti aiheuta vahinkoa. Tätä varten kaikkien säädösehdotusten ja delegoitujen säädösten perusteluihin sisällytetään erityinen osio, jossa selitetään, miten kukin aloite on tämän periaatteen mukainen.

²⁹ Verkkosivusto ”Kevennä sääntelytaakkaa – ota kantaa”: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/lighten-load_fi

3. EU EDELLÄKÄVIJÄNÄ

Ilmastonmuutokseen ja ympäristön pilaantumiseen liittyvät maailmanlaajuiset haasteet edellyttävät maailmanlaajuisia toimia. EU jatkaa kunnianhimoisen ympäristö-, ilmasto- ja energiapolitiikan edistämistä ja täytäntöönpanoa kaikkialla maailmassa. Se vahvistaa ”vihreän kehityksen diplomatiaa”, jossa keskitytään vakuuttamaan muut ja tukemaan niitä, jotta ne tekisivät oman osuutensa kestävämmän kehityksen edistämiseksi. Näyttämällä uskottavasti esimerkkiä ja tukemalla viestiään diplomatialla, kauppapolitiikalla, kehitysavulla ja muulla ulkopolitiikalla EU voi olla tehokas vihreän kehityksen puolestapuhuja. Komissio ja korkea edustaja aikovat tehdä tiivistä yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa kaikkien sekä kahden- että monenvälisten diplomaattisten kanavien hyödyntämiseksi, mukaan lukien YK, G7- ja G20-ryhmät, Maailman kauppajärjestö ja muut asianmukaiset kansainväliset foorumit.

EU aikoo edelleen varmistaa, että Pariisin sopimus säilyy korvaamattomana monenvälisenä kehityksenä ilmastonmuutoksen torjunnassa. EU:n osuus päästöistä maailmassa vähenee, joten muiden alueiden vastaavat toimet ja lisäponnistelut ovat ratkaisevan tärkeitä, jotta maailmanlaajuiseen ilmastohaasteeseen voidaan vastata tarkoituksenmukaisesti. Keskustelu ilmastotavoitteista voimistuu tulevana kuukausina Pariisin sopimuksen määräysten mukaisten säännöllisten tilannekatsausten ja päivitysten myötä. Glasgow'ssa vuonna 2020 järjestettävä sopimuspuolten konferenssi on tärkeä virstanpylväs ennen vuoden 2023 maailmanlaajuisen tilannekatsausta. Siellä arvioidaan edistymistä pitkän aikavälin tavoitteiden saavuttamisessa. Tämänhetkisen tilanteen perusteella on selvää, että maailmanlaajuinen tavoitetaso on riittämätön.³⁰ EU aikoo tehdä tiiviimpää yhteistyötä kaikkien kumppaneiden kanssa yhteisten toimien lisäämiseksi ja kumppaneiden auttamiseksi kansallisesti määriteltujen panostensa tarkistamisessa ja toteuttamisessa ja kunnianhimoisten pitkän aikavälin strategioiden laadinnassa. Perustana tässä käytetään luvussa 2 esitettyä EU:n oman tavoitetaso nostoa.

Samaan aikaan EU tehostaa kahdenvälistä yhteistyötä kumppanimaiden kanssa ja ottaa tarvittaessa käyttöön innovatiivisia yhteistyön muotoja. EU jatkaa yhteistyötä G20-maiden kanssa, joiden osuus maailman kasvihuonekaasupäästöistä on 80 prosenttia. Kansainvälisten kumppaneiden ilmastotoimien nostaminen uudelle tasolle edellyttää räätälöityjä maantieteellisiä strategioita, joissa otetaan huomioon erilaiset olosuhteet ja paikalliset tarpeet. Toimien kohteena voivat olla esimerkiksi nykyiset tai tulevat suuret päästöjen aiheuttajat, vähiten kehittyneet maat tai pienet kehittyvät saarivaltiot. **EU tekee yhteistyötä kansainvälisten kumppaneiden kanssa myös kehittääkseen kansainvälisiä hiilimarkkinoita** keskeisenä välineenä, jolla voidaan taloudellisesti kannustaa ilmastotoimiin.

EU aikoo painottaa lähinaapureidensa tukemista. Euroopan ekologinen siirtymä voi toteutua täydellä tehollaan vain, jos myös EU:n lähinaapurusto toteuttaa tehokkaita toimia. Länsi-Balkania koskevan vihreän toimintaohjelman valmistelu on käynnissä. Komissio ja korkea edustaja suunnittelevat tiiviitä ympäristö-, energia- ja ilmastokumppanuuksia myös eteläisten naapurimaiden kanssa ja itäisen kumppanuuden puitteissa.

Pekingissä ja Leipzigissä vuonna 2020 pidettävät EU:n ja Kiinan huippukokoukset tarjoavat tilaisuuden vahvistaa EU:n ja Kiinan kumppanuutta ilmasto- ja

³⁰ YK:n ”Environment emissions gap report 2019”.

ympäristökysymyksissä, erityisesti ennen **Kunmingin biodiversiteettikonferenssia** ja Glasgow'ssa pidettävää osapuolten konferenssia.

Myös tulevassa kokonaisvaltaisessa Afrikka-strategiassa ja vuonna 2020 pidettävässä Afrikan unionin ja EU:n huippukokouksessa olisi otettava ilmasto- ja ympäristökysymykset keskeiselle sijalle näiden maanosien välisissä suhteissa. Erityisesti Afrikan ja EU:n kestävien investointien ja työpaikkojen allianssilla pyritään hyödyntämään Afrikan mahdollisuuksia edetä nopeasti kohti vihreää taloutta ja kiertotaloutta, mukaan lukien kestävät energia- ja elintarvikejärjestelmät ja älykkäät kaupungit. EU aikoo vahvistaa yhteistyötään Afrikan kanssa kestävä ja puhtaan energian käyttöönoton ja kaupan edistämiseksi. Uusiutuva energia ja energiatehokkuus, esimerkiksi puhtaassa ruoanvalmistuksessa, ovat keskeisessä asemassa, kun pyritään täyttämään energian saannin tarpeita Afrikassa ja samalla toteuttamaan vaadittavat hiilidioksidipäästöjen vähennykset. EU aikoo käynnistää NaturAfrica-aloitteen biodiversiteetin köyhtymisen torjumiseksi luomalla luonnonvaraisten eläinten ja kasvien suojaksi suojelualueiden verkoston, joka myös tarjoaisi paikalliselle väestölle mahdollisuuksia vihreillä toimialoilla.

Yleisemmin EU aikoo käyttää diplomaattisia ja taloudellisia välineitään varmistaakseen, että vihreät allianssit ovat osa sen suhteita Afrikkaan ja muihin kumppanimaihin ja -alueisiin erityisesti Latinalaisessa Amerikassa, Karibiassa, Aasiassa ja Tyynellämerellä.

EU:n olisi myös lujitettava nykyisiä aloitteita ja tehtävä yhteistyötä kolmansien maiden kanssa monialaisissa ilmasto- ja ympäristökysymyksissä. Tähän voi sisältyä fossiilisille polttoaineille myönnettyjen tukien lopettaminen G20-sitoumusten mukaisesti, monenvälisten rahoituslaitosten rahoituksen asteittainen lopettaminen fossiilisten polttoaineiden infrastruktuurihankkeilta, kestävä rahoituksen edistäminen, asteittainen luopuminen uusien hiilivoimaloiden rakentamisesta ja toimet metaanipäästöjen vähentämiseksi.

EU tunnustaa myös, että maailmanlaajuiset ilmasto- ja ympäristöhaasteet moninkertaistavat merkittävästi erilaisia uhkia ja aiheuttavat epävakautta. Ekologinen siirtymä muuttaa geopolitiikkaa sekä maailmanlaajuisia taloudellisia, kaupallisia ja turvallisuusintressejä. Tämä aiheuttaa haasteita useille valtioille ja yhteiskunnille. EU aikoo tehdä yhteistyötä kaikkien kumppaneiden kanssa parantaakseen ilmasto- ja ympäristökestävyyttä, jotta niihin liittyvät haasteet eivät johtaisi konflikteihin, ruokaturvan heikkenemiseen tai pakkomuuttoon maiden sisällä tai välillä, ja tukeakseen oikeudenmukaista siirtymää maailmanlaajuisesti. Ilmastopoliittisista vaikutuksista olisi tultava kiinteä osa EU:n ulkopoliittista ajattelua ja toimintaa, myös yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan yhteydessä.

Kauppapolitiikalla voidaan tukea EU:n ekologista siirtymää. Sen yhteydessä voidaan käsitellä kauppakumppaneiden kanssa ilmasto- ja ympäristötoimia. EU:n kauppasopimuksissa on jatkuvasti lujitettu sitoutumista kestävyteen, etenkin ilmastotoimien tehostamisen osalta. Komissio on myös tehostanut toimiaan EU:n kauppasopimukseen sisältyvien kestävä kehityksen sitoumusten toteuttamiseksi ja täytäntöönpanon valvomiseksi, ja tätä työtä tehostetaan entisestään nimittämällä kauppasopimusten valvoja. Erityisesti ilmastomuutoksen osalta kaikkiin EU:n uusiin sopimukseen sisältyy osapuolten sitova lupaus ratifioida Pariisin sopimus ja panna se tosiasiallisesti täytäntöön. Komissio ehdottaa, että Pariisin sopimuksen noudattamisesta tehdään olennainen osa kaikkia tulevia laaja-alaisia kauppasopimuksia.

EU:n kauppapolitiikka helpottaa ympäristöhyödykkeiden ja -palvelujen kauppaa ja niihin tehtäviä investointeja ja edistää ilmastoystävällisiä julkisia hankintoja. Kauppapolitiikalla on myös varmistettava, että EU:n talouden vihreään siirtymään tarvittavien raaka-aineiden kauppa ja niihin investoiminen on vääristymätöntä ja oikeudenmukaista. Sen avulla voidaan puuttua haitallisiin käytäntöihin, kuten laittomaan puunkorjuuseen, lisätä sääntely-yhteistyötä, edistää EU:n normeja ja poistaa tullien ulkopuolisia esteitä uusiutuvan energian alalla. Kaikkien EU:n markkinoille saatettavien kemikaalien, materiaalien, elintarvikkeiden ja muiden tuotteiden on oltava kaikilta osin niitä koskevien EU:n säännösten ja standardien mukaisia. EU:n olisi hyödynnettävä vihreää sääntelyä koskevaa asiantuntemustaan ja kannustettava kumppaneita laatimaan vastaavat sääntönsä yhtä kunnianhimoisiksi kuin EU:n säännöt. Tämä helpottaisi kauppaa ja parantaisi ympäristönsuojelua ja ilmastomuutoksen hillitsemistä näissä maissa.

Maailman suurimpana sisämarkkina-alueena EU voi asettaa standardeja, joita sovelletaan globaaleissa arvoketjuissa. Komissio aikoo jatkaa työtä uusien kestävä kasvua edistävien standardien laatimiseksi ja käyttää taloudellista painoarvoaan sellaisten kansainvälisten standardien laatimiseksi, jotka ovat EU:n ympäristö- ja ilmastotavoitteiden mukaisia. Se pyrkii kahden- ja monenvälisillä foorumeilla helpottamaan ympäristöhyödykkeiden ja -palvelujen kauppaa ja tukemaan kestävien tuotteiden markkinoiden avoimuutta ja houkuttelevuutta EU:ssa ja maailmanlaajuisesti. Se aikoo tehdä yhteistyötä kansainvälisten kumppaneiden kanssa turvataksaan EU:n resurssivarmuuden ja strategisten raaka-aineiden luotettavan saatavuuden.

EU:n kansainvälisen yhteistyön ja kumppanuuden politiikan olisi jatkossakin autettava kanavoimaan sekä julkisia että yksityisiä varoja siirtymän toteuttamiseen. EU ja sen jäsenvaltiot ovat edelleen maailman johtavia kehitysavun antajia, ja niiden osuus maailman julkisesta ilmastorahoituksesta on yli 40 prosenttia. Koska julkiset varat eivät riitä, EU ja sen jäsenvaltiot koordinoivat tukeaan pyrkiessään täyttämään rahoitusvajetta kumppaneiden kanssa houkuttelemalla mukaan yksityistä rahoitusta. Naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön välinettä koskevan komission ehdotuksen mukaan välineen määrärahoista pyritään kohdentamaan 25 prosenttia ilmastoon liittyviin tavoitteisiin. Komissio aikoo myös tukea kansallisten julkisten varojen osalta annettua sitoumusta parantaa investointi-ilmapiiriä ja hankkia rahoitusta yksityiseltä sektorilta. Tätä työtä on täydennettävä tarjoamalla mahdollisuuksia pienentää kestäväan kehitykseen tehtävien investointien riskejä rahoitustakausten ja sekarahoituksen kaltaisten välineiden avulla.

Kansainvälisten sijoittajien saamiseksi mukaan EU pysyy eturintamassa pyrittäessä luomaan maailmanlaajuisia kestävä kasvua tukevaa rahoitusjärjestelmää. EU aikoo hyödyntää äskettäin perustettua kestäväan rahoituksen kansainvälistä foorumia ympäristön kannalta kestävien rahoitusalan aloitteiden, jotka koskevat esimerkiksi luokitusjärjestelmiä, tiedonantovelvollisuuksia, standardeja ja merkkejä, koordinoinnissa. Komissio kannustaa myös keskusteluihin muilla kansainvälisillä foorumeilla, erityisesti G7- ja G20-ryhmissä.

4. AIKA TOIMIA – YHDESSÄ: EUROOPPALAINEN ILMASTOSOPIMUS

Kansalaisten ja kaikkien sidosryhmien osallistuminen ja sitoutuminen on ratkaisevan tärkeää Euroopan vihreän kehityksen ohjelman onnistumisen kannalta. Viimeaikaiset poliittiset tapahtumat osoittavat, että perinpohjaisia muutoksia aiheuttavat politiikat toimivat ainoastaan, jos kansalaiset osallistuvat täysipainoisesti niiden suunnitteluun. Ihmiset ovat huolissaan työpaikoista, kotiensa lämmittämisestä ja rahojen riittämisestä, ja EU:n toimielinten olisi kuunneltava heitä, jotta vihreän kehityksen

ohjelma voisi onnistua ja saada aikaan kestävä muutoksen. Kansalaiset ovat ja heidän tulee olla jatkossakin siirtymäprosessin liikkeellepanevana voima.

Komissio aikoo käynnistää maaliskuuhun 2020 mennessä eurooppalaiseen ilmastopöytäkirjaan tähtäävän prosessin. Siinä keskitytään kolmeen tapaan saada kansalaiset mukaan ilmastotoimiin. Ensinnäkin se kannustaa tiedon jakamiseen, innostamiseen ja yleisen tiedon jakamiseen ilmastomuutoksen ja ympäristön pilaantumisen aiheuttamasta uhasta ja haasteesta sekä siitä, miten siihen voidaan puuttua. Se käyttää tähän tarkoitukseen useita kanavia ja välineitä, kuten jäsenvaltioissa järjestettäviä tapahtumia käynnissä olevien komission kansalaiskeskustelujen mallin mukaisesti. Toiseksi ihmisille olisi tarjottava sekä reaali- että virtuaalimaailmassa paikkoja ilmaista ajatuksiaan ja luovuuttaan ja työskennellä yhdessä kunnianhimoisten toimien puolesta sekä yksilö- että ryhmätasolla. Osallistujia aiotaan kannustaa sitoutumaan tiettyihin ilmastotoiminnan tavoitteisiin. Kolmanneksi komissio pyrkii kehittämään valmiuksiaan edistää ilmastomuutosta ja ympäristönsuojelua koskevia ruohonjuuritason aloitteita. Tiedotus-, ohjaus- ja koulutusmoduuleista voi olla apua hyvien käytäntöjen jakamisessa. Komissio huolehtii siitä, että vihreä siirtymä on vahvasti esillä Euroopan tulevaisuudesta käytävässä keskustelussa.

Ilmastopöytäkirjassa hyödynnetään eri puolilla EU:ta käynnissä olevia komission kansalaiskeskusteluja ja -kokouksia sekä työmarkkinaosapuolten neuvottelukomiteoiden roolia. Komissio jatkaa työtä alueellisten ja paikallisten yhteisöjen, myös energiayhteisöjen, voimaannuttamiseksi. Koheesiopolitiikan kaupunkiulottuvuutta vahvistetaan, ja ehdotetulla eurooppalaisella kaupunkialoitteella autetaan kaupunkeja hyödyntämään mahdollisimman hyvin tilaisuudet laatia kestävä kaupunkikehityksen strategioita. EU:n kaupunginjohtajien energia- ja ilmastopöytäkirja on jatkossakin keskeisessä asemassa. Komissio tekee siihen liittyvää yhteistyötä tukeakseen jatkossakin kaupunkeja ja alueita, jotka haluavat tehdä kunnianhimoisia ilmasto- ja energiapolittisia sitoumuksia. Se pysyy keskeisenä foorumina, jolla voidaan jakaa hyviä käytäntöjä siitä, miten muutosta voidaan toteuttaa paikallisesti.

Komissio haluaa vähentää ympäristövaikutustaan myös toimielimenä ja työnantajana. Se esittää vuonna 2020 kattavan toimintasuunnitelman siitä, miten se itse aikoo toteuttaa vihreän kehityksen ohjelman tavoitteita ja saavuttaa ilmastoneutraaliuden vuoteen 2030 mennessä. Se kehottaa kaikkia muita EU:n toimielimiä, elimiä ja virastoja tekemään kanssaan yhteistyötä ja esittämään vastaavia kunnianhimoisia toimenpiteitä.

Ilmastopöytäkirjan lisäksi komission ja jäsenvaltioiden olisi pyrittävä varmistamaan, että kaikkia Euroopan vihreän kehityksen ohjelman suunnitteluvälineitä käytetään johdonmukaisesti. Näistä tärkeimpiä ovat kansalliset energia- ja ilmastosuunnitelmat sekä ehdotetut strategiset kansalliset suunnitelmat yhteisen maatalouspolitiikan toteuttamiseksi. Komissio varmistaa, että suunnitelmat ovat tarkoituksenmukaisia ja että jäsenvaltiot tosiasiallisesti toteuttavat ne, ja käyttää tarvittaessa talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson kaltaisia välineitä.

EU:n rahastot, kuten maaseudun kehittämiseen tarkoitetut rahastot, auttavat maaseutualueita tarttumaan kierto- ja biotalouden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Komissio aikoo ottaa tämän huomioon maaseutualueita koskevassa pitkän aikavälin visiossaan. Se kiinnittää erityistä huomiota syrjäisimpien alueiden rooliin Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa ja ottaa huomioon niiden alttiuden ilmastomuutokselle ja luonnonkatastrofeille sekä niiden ainutlaatuiset vahvuudet: biodiversiteetin ja uusiutuvat energialähteet. Komissio aikoo viedä eteenpäin Puhdasta energiaa EU:n saarille -aloitetta koskevaa työtä kehittääkseen pitkän aikavälin kehityksen, jolla nopeutetaan siirtymistä puhtaaseen energiaan kaikilla EU:n saarilla.

Komission ja jäsenvaltioiden on myös varmistettava, että politiikat ja lainsäädäntö pannaan täytäntöön ja ne todella tuottavat tuloksia. Ympäristölainsäädännön täytäntöönpanon arviointi on keskeisessä asemassa kunkin jäsenvaltion tilanteen kartoittamisessa. Komissio aikoo myös esittää Euroopan vihreän kehityksen ohjelman täydennykseksi uuden ympäristöohjelman, johon sisällytetään uusi seurantamekanismi sen varmistamiseksi, että Eurooppa kykenee saavuttamaan ympäristötavoitteensa. Lisäksi komissio aikoo ottaa käyttöön tulostaulun, jonka avulla seurataan edistymistä kaikkien vihreän kehityksen ohjelman tavoitteiden saavuttamisessa.

Komissio aikoo harkita Århusin asetuksen tarkistamista siten, että parannetaan **ympäristöön vaikuttavien päätösten laillisuudesta huolissaan olevien kansalaisten ja kansalaisjärjestöjen mahdollisuuksia hallinnolliseen ja oikeudelliseen muutoksenhakumenettelyyn EU:n tasolla.** Komissio aikoo myös ryhtyä toimiin parantaakseen näiden kansalaisten ja kansalaisjärjestöjen oikeussuojan saatavuutta kansallisissa tuomioistuimissa kaikissa jäsenvaltioissa. Lisäksi komissio aikoo edistää EU:n, sen jäsenvaltioiden ja kansainvälisen yhteisön toimia ympäristöriskillisuuden torjunnan tehostamiseksi.

Euroopan vihreän kehityksen ohjelma käynnistää EU:n uuden kasvustrategian. Se tukee EU:n siirtymää oikeudenmukaiseksi ja vauraaksi yhteiskunnaksi, joka vastaa ilmastonmuutoksen ja ympäristön pilaantumisen asettamiin haasteisiin ja parantaa nykyisten ja tulevien sukupolvien elämänlaatua. Komissio pyytää Euroopan parlamenttia ja Eurooppa-neuvostoa hyväksymään Euroopan vihreän kehityksen ohjelman ja antamaan siihen sisältyville toimenpiteille täyden tukensa.